

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Laura Koivusaari

Venäjänkielisten suomenoppijoiden paikallissijojen käytön tarkastelua

Nykysuomen pro gradu -tutkielma

Vaasa 2012

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Aikaisempi tutkimus	5
1.2 Tavoitteet	7
1.3 Aineisto	8
1.3.1 Vöyrinkaupungin koulun maahanmuuttajaoppilaiden aineet	9
1.3.2 Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajaoppilaiden aineet	10
1.3.3 Kiovan lingvistisen yliopiston suomen kielen opiskelijoiden viestit	10
1.4 Menetelmät	11
1.5 Venäjän kieli suhteessa suomen kieleen	12
2 TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA	17
2.1 Toinen ja vieras kieli	17
2.2 Kielen omaksuminen ja kielen oppiminen	18
2.3 Välikieli	19
3 VIRHEANALYYSI JA KONTRASTIIVINEN ANALYYSI	23
3.1 Virheanalyysi	23
3.1.1 Virheiden luokittelua	24
3.1.2 Virheisiin vaikuttavat tekijät	26
3.1.3 Virheanalyysi tutkimuksen teoriana	26
3.2 Virheanalyysin kritiikkiä	31
3.3 Kontrastiivinen analyysi	32
4 PAIKALLISSIJOJEN KÄYTÖN TARKASTELUA	36
4.1 Sisäpaikallissijojen käyttö teksteissä	36
4.1.1 Morfologiset virheet	38
4.1.2 Morfofonologiset virheet	40
4.1.3 Syntaktiset virheet	42
4.2 Ulkopaikallissijojen käyttö teksteissä	56

4.2.1 Morfofonologiset virheet	57
4.2.2 Syntaktiset virheet	58
5 YHTEENVETO JA POHDINTA	71
LÄHTEET	76

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Laura Koivusaari
Pro gradu -tutkielma:	Venäjänkielisten suomenoppijoiden paikallissijojen käytön tarkastelua
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Nykysuomi
Valmistumisvuosi:	2012
Työn ohjaaja:	Esa Lehtinen

TIIVISTELMÄ:

Tutkimuksessa käsitellään venäjänkielisten suomenoppijoiden paikallissijojen käyttöä. Aineistona tutkimuksessa on suomi toisena kielenä -oppijoiden ja suomi vieraana kieleinä -oppijoiden tekstejä. Teksteistä poimitaan ilmaukset, joissa on käytetty paikallissijojen ilmauksia ja venäjänkäännöksiä verrataan toisiinsa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten suomenkielinen ja venäjänkielinen ilmaisu eroavat toisistaan sekä ilmeekö venäjänkielisten suomenoppijoiden paikallissijojen käytössä interferenssiä.

Tutkimuksen teoriataustana on virheanalyysi ja kontrastiivinen analyysi. Virheanalyysistä saadaan tutkimukseen menetelmät aineiston käsittelyyn; Teksteistä tunnistetaan virheet, luokitellaan ne kieliopillisen kuvauksen mukaan, selitetään virheet ja arvioidaan virheiden merkitys. Kontrastiivisessa analyysissä verrataan suomen ja venäjän kielten vastaavia kohtia erojen ja yhtäläisyyksien selvittämiseksi. Kontrastiivinen analyysi on apuna siinä virheanalyysin vaiheessa, jossa pyritään selittämään virheet.

Aineiston paikallissijavirheistä väärän sijavalinnan osuus on 54 prosenttia, interferenssivirheiden osuus on 33 prosenttia ja poisjätön osuus on 13 prosenttia. Tulosten pohjalta opetuksessa kannattaa erityisesti kiinnittää huomioita venäjän kielen dativiin, joka aiheuttaa interferenssiä. Rektiosuhteiden ilmaisuissa paikallissijaa ei voi päätellä, mutta tulosten mukaan paikanilmaisuissa paikallissijan valinta ei ole läpinäkyvää suomenoppijoille.

AVAINSANAT: virheanalyysi, kontrastiivinen analyysi, suomi toisena/ vieraana kieleinä, venäjän kieli, paikallissijat

1 JOHDANTO

Tutkimukseni otsikkona on *Venäjänkielisten suomenoppijoiden paikallissijojen käytön tarkastelua*. Tutkimuksessani käsittelen venäjänkielisten suomenoppijoiden tekstejä. Valitsin venäjänkieliset suomenoppijat, koska olen opiskellut venäjää ja halusin tarkastella lähemmin, kuinka venäjän kieli vaikuttaa suomen kielen oppimiseen. Tutkimuskohteeksi valitsin paikallissijat, koska venäjää opiskeltuani huomasin, että paikkaa ilmaistaan eri tavalla kuin suomen kielessä. Lisäksi, kuten Määttä (2011: 155) mainitsee, suomenkielisissä teksteissä paikallissijoissa taivutettuja sanoja on paljon. Tutkimus on tärkeä, koska tutkimuksen avulla voidaan kehittää opetusta. Tutkimuksen tulokset auttavat suuntaamaan opetusta. Opetuksen ja opetusmateriaalien kehittäminen puolestaan tukee kielenoppimista.

1.1 Aikaisempi tutkimus

Aikaisempia tutkimuksia liittyen suomen kielen oppimiseen toisena tai vieraana kielenä on tehty aika paljon. Suurin osa tutkimuksista on pro gradu -tutkielmia. Tutkimusaiheet ovat olleet monipuolisia, niin kielen oppimista kuin opetustakin on tutkittu. Suomen kielen oppimista toisena tai vieraana kielenä on tutkittu yleensä jonkin tietyn kielenaineksen pohjalta.

Suomi toisena ja vieraana kielenä -alalla on tehty muutamia tutkimuksia paikallissijojen käytöstä. Lauranto (1995, 1997) on tutkinut sekä pro gradu -tutkielmassa että lisensiaaintyössään espanjankielisten suomenoppijoiden paikallissijojen oppimista ja käyttöä. Oivukkamäki (2006) käsittelee pro gradu -tutkielmassaan maahanmuuttajalasten paikan ja suunnan ilmaisuja. Lisäksi Mäkisen (2001) tarkastelee pro gradu -tutkielmassaan suomi toisena kielenä -oppijoita paikallissijojen käyttäjinä.

Nissilä (2011) tutkii väitöskirjassa viron kielen vaikutusta suomen kielen verbien ja niiden rektioiden oppimiseen. *Rektio* tarkoittaa sitä, että tiettyä sanaa täydentää tiettyssä sijamuodossa oleva sana. (VISK § 1225.) Suuri osa tässä tutkielmassa esitetyistä syntaktisten virheiden esimerkeistä liittyy verbirektioon. Verbirektiolla tarkoitetaan sitä, että verbin määrite eli verbiin liittyvä adverbiaali on tiettyssä sijamuodossa. Verbillä voi

olla useita rektiota, eikä verbin rektiota voi aina loogisesti päätellä vaan se täytyy opetella ulkoa. (White 2006: 64.) Rektio vaikuttaa sekä sanan merkitykseen että lauseen tai ilmauksen merkityssisältöön, ja joskus vasta rektio paljastaa merkityksen (Jönsson-Korhola & White 2006: 5).

Väitöskirjassaan Nissilä käyttää vertailuryhmänä venäjänkielisiä suomenoppijoita. Nissilä (2011: 34) mainitsee, että venäjänkielisten suomen oppimista on tutkittu vain vähän. Nissilä (2011) ei ota kantaa venäjänkielisten suomenoppijoiden interferenssivirheisiin, vaan tutkimuksen pääpaino on viron ja suomen kielen vertailussa. Andrijenko (2009) käsittelee pro gradu -tutkielmassaan venäjänkielisten lukiolaisten kieliopillisia virheitä suomen kielessä. Kaivopalu (2005: 20) selvittää väitöskirjassaan vironkielisten suomenoppijoiden nominien monikkotaivutuksen oppimista, ja vertailuryhmänä tutkimuksessa ovat venäjänkieliset suomenoppijat. Kaivopalun (2005: 275) tutkimuksessa ilmenee, että vironkieliset oppijat hyödyntävät äidinkieltä taivutusmalleja, ja tästä syystä vironkielisten taivutustulokset ovat parempia kuin venäjänkielisten oppijoiden.

Omaa tutkimustani lähimpänä on Mioukhkiourian (2009) pro gradu -tutkielma, jossa hän käsittelee venäjänkielisten suomenoppijoiden verbirektion hallintaa. Mioukhkiourian (2009: 4) tutkimuksen päätavoitteena on selvittää venäjän ja suomen verbien rektioiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Hän perustelee tutkimuksensa sillä, että hän tietää omasta kokemuksesta, että venäjänkieliset tekevät suomen kielessä toistuvasti rektioon liittyviä virheitä. Verbirektioiden erojen ja yhtäläisyyksien lisäksi Mioukhkiouria tutkii suomenoppijoiden suomen verbirektioiden hallintaa ja selvittää interferenssin osuutta virheisiin. Interferenssillä eli negatiivisella siirtovaikutuksella tarkoitetaan tilanteita, joissa kielenoppija on käyttänyt *lähtökielen* (äidinkieli) rakennetta tai sääntöä *kohdekielisessä* (opittava kieli) ilmaisussa, mutta lähtökielen rakenne on sopimaton, ja sen käyttö kohdekielisessä ilmaisussa voidaan katsoa virheelliseksi (Saville-Troika 2006: 19).

Mioukhkiourian (2009: 115) mukaan kontrastiivisesti ajatellen voidaan tehdä seuraava johtopäätelmä: kun venäjän kielessä on olosija, suomen kielessä asia nähdään muutoksena. Mioukhkiouria esittää, että erilaisia asetelmia venäjän ja suomen kielen paikallissijojen käytön eroista voitaisiin hyödyntää opetuksessa. Mioukhkiourian (2009: 101) virheistä esittämän taulukon mukaan interferenssin osuus alkutesteissä on 29 % ja ope-

tustuokion jälkeen pidetyssä lopputestissä 25 %. Mioukhkiouria (2009: 119) mainitsee, että interferenssin osuus kaikista virheitä on merkittävä, mutta äidinkielellä on myös positiivista vaikutusta. Tutkimuksessani otan myös kantaa, mikä on interferenssin osuus kaikista virheitä ja ilmeneekö teksteissä myös positiivista siirtovaikutusta.

Lähdemäki (1995) tarkastelee tutkimuksessaan ruotsinkielisten virheitä suomen ainekirjoituksessa. Lähdemäen (1995: 93) tutkimuksessa sijavirheiden osuus on 9 % ja sijavirheistä suurin osa on paikallissijavirheitä. Tavallisimpia paikallissijavirheitä ovat virheet, joissa oli valittu väärä suuntasija. Vaikeuksia tuottivat myös valinta sisä- tai ulkopaikallissijan välillä. Lähdemäen (1995: 102) varovaisen arvion mukaan interferenssin osuus sijavirheistä on 27 %. Aikaisempien tutkimusten perusteella voidaan siis olettaa, että myös aineistostani löytyy interferenssiä, ja todennäköisesti sen osuus kaikista virheistä on suuri.

1.2 Tavoitteet

Tutkimuksessani tarkastelen suomenoppijoiden teksteistä kielen ilmiöiden eli kieliopin hallintaa, tarkemmin sijamuotojen käyttöä. Tavoitteeni on selvittää, minkälaisia virheitä on tehty, ja kuinka paljon kyseisiä virheitä on. Tämän lisäksi pohdin virheisiin johtaneita syitä. Tutkimuksessani en ota kantaa oppilaiden kokonaiskielitaitoon. Tutkimuksessa teen kontrastiivista vertailua suomen ja venäjän kielen välillä sekä pohdin, mikä venäjän kielen piirre on mahdollisesti aiheuttanut virheen. Venäjän sijamuotojärjestelmä on erilainen kuin Suomessa, ja sijamuotoja käytetään hieman eri tavalla. Oletan, että tämä aiheuttaa virheitä suomenoppijoiden teksteissä.

Vaikka oppilaan virheiden määrästä ja laadusta ei ole suoraan oppilaan kielitaidon mitapuiksi, ne ovat tärkeä tapa saada tietoa oppilaan taitojen luonteesta. Tutkimalla oppilaan virheitä voi päätellä, millainen hänen kielitaitonsa on sillä hetkellä, ja saada selville, mitä hänellä on vielä opittavanaan. Kuvaamalla ja luokittelemalla virheitä saa kuvan niistä kielen piirteistä, jotka aiheuttavat oppimisongelmia. Virheanalyysi on tapa saada lisätietoa valittaessa opetukseen sisällytettäviä kohtia. (Corder 1976: 261.)

Tutkimuksessani tarkastelen, minkälaisia ovat venäjänkielisten suomenoppijoiden pai-

kallissijavalinnat. Vertailen venäjänkielisiä ja suomenkielisiä paikanilmaisuja. Vertailua käytän selvittääkseni, miten venäjänkielinen paikanilmaisu eroaa suomenkielisestä paikanilmaisusta. Erityisesti kiinnitän huomiota siihen, onko venäjänkielinen ilmaisu siirretty suomen kieleen, jos venäjänkielinen paikanilmaisu eroaa suomenkielisestä. Paikanilmausten lisäksi tarkastelen myös muita paikallissijojen käyttötapoja: ajan, välineen ja omistuksen ilmauksia sekä rektiosuhteita. Oletan, että eniten interferenssiä eli negatiivista siirtovaikutusta esiintyy rektiosuhteissa, koska sijaa ei voi päätellä, kuten paikanilmauksissa.

1.3 Aineisto

Aineistona tutkimuksessani on neljä ainetta ja 50 viestiä. Aineet ovat kahdelta venäläiseltä Vöyrinkaupungin koulun oppilaalta ja kahdelta venäläiseltä Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen oppilaalta. Viestit ovat kymmeneltä ukrainalaiselta Kiovan lingvistisen yliopiston opiskelijalta. Ukrainalaisten opiskelijoiden äidinkieli on venäjä. Viestejä on yhteensä 50 ja ne on lähetetty kahden eri sosiaalisen median (Facebook, Vkontakte) kautta minulle, ja osa viesteistä on hyvinkin lyhyitä. Käsittelen suomenoppijoiden tekstejä yhtenä ryhmänä, mutta otan analyysissä kantaa, eroavatko venäläisten maahanmuuttajaoppilaiden ja ukrainalaisten opiskelijoiden tekemät virheet toisistaan.

Maahanmuuttajat ovat kasvava ryhmä Suomessa ja olennainen osa väestöä. Ulkomaalaisvirasto (2004) määrittelee maahanmuuttajan henkilöksi, joka muuttaa maasta toiseen. Maahanmuuttaja on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä (Ulkomaalaisvirasto 2004). Opetushallitus (2004) tarkoittaa maahanmuuttajaoppilaalla Suomeen muuttaneita ja Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Tässä tutkimuksessa maahanmuuttajamääritelmäni vastaa Ulkomaalaisviraston määritelmää. Määritelmäni maahanmuuttajaoppilaasta poikkeaa Opetushallituksen määritelmästä siten, että en sisällytä määritelmään Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.

Yleensä maahanmuuttajaoppilaat ovat erittäin heterogeeninen ryhmä. Oppilaiden tiedot, taidot ja valmiudet vaihtelevat paljon johtuen kulttuuri-, kokemus- ja koulunkäyntitau-

tasta. Tästä syystä halusin valita, jonkin tietyn kieliryhmän, ja koska olen opiskellut venäjän kieltä, luonnollinen valinta oli venäjänkieliset suomenoppijat.

Jo 1800-luvulta saakka ulkomaisissa yliopistoissa on opetettu suomen kieltä (Lehmusvaara & Raanamo 2007: 11). Suomalaisten menestys maailmalla on luonut kiinnostusta suomen kieltä ja kulttuuria kohtaan (Martin 2007: 25). Nykyisin suomen kieltä voi opiskella useissa ulkomaisissa yliopistoissa. Yli 100 maassa ja yli 30 yliopistossa järjestetään suomen kielen opiskelua. Monessa ulkomaalaisessa yliopistossa on yksi tai useampi suomalainen lehtori. (Cimo 2011.)

1.3.1 Vöyrinkaupungin koulun maahanmuuttajaoppilaiden aineet

Vöyrinkaupungin koulun maahanmuuttajaoppilaiden aineita on kaksi ja aineiden aiheina ovat oppilaiden oma elämä, harrastukset, perhe, ystävät ja ajatukset Suomessa asumisesta. Aiheet ovat helppoja oppilaille, jotta aihe ei ole este kirjalliselle tuottamiselle. Aineita kirjoittaessaan oppilaat eivät ole saaneet apua opettajalta eivätkä käytä sanakirjoja.

Aineen yhteydessä oppilaat ovat täyttäneet taustatietolomakkeen. Vaikka taustatietolomakkeesta selviää oppilaan nimi, käsittelen tutkielmassani oppilaiden aineita nimettömänä. Nimi on lomakkeessa vain siitä syystä, että aineet ja taustatietolomakkeet vastaavat toisiaan. Taustatietolomakkeesta selviää nimi, ikä, äidinkieli, kotimaa, kuinka kauan oppilas on ollut Suomessa ja kuinka kauan oppilas on käynyt koulua kotimaassaan. Näiden taustatietojen lisäksi halusin tietää hieman oppilaiden omia tuntemuksia Suomessa asumisesta ja suomen kielen opiskelusta.

Vöyrinkaupungin (=VK) koulun oppilaat ovat 15-vuotiaita. Molemmat aineet ovat noin yhden sivun mittaisia. Toinen oppilaista on poika ja toinen tyttö. Oppilaat ovat Vöyrinkaupungin koulun perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmistä. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle, jonka suomen kielen taito ei vielä riitä perusopetusryhmässä opiskelemiseen. Opetuksen pääpaino on suomi toisena kielenä opetuksessa. Valmistavassa luokassa oppilas saa opetusta keskimäärin yhden vuoden. Oppilas siirtyy osaamistasoan vastaavaan ryhmään val-

mistavan luokan jälkeen. (Vöyrinkaupungin koulu 2007.)

1.3.2 Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajaoppilaiden aineet

Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen maahanmuuttajaoppilaiden aineita on kaksi. Molemmat aineet ovat noin yhden sivun mittaisia, ja aineissa oppilaat kertovat elämästään, perheestään, työstään ja harrastuksistaan. Aihe ei siis ole este kirjalliselle tuottamiselle. Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen molemmat oppilaat ovat naisia, iältään he ovat 41- ja 53-vuotiaita. Aineen yhteydessä he ovat myös täyttäneet taustatietolomakkeen. Taustatietolomakkeesta selviää lisäksi, mitä suomen kielen kursseja oppilaat ovat suorittaneet.

Oppilaat ovat Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen (=VAKK) kotoutumis- ja kielikoulutuksesta. Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta säädetyn lain eli niin sanotun kotouttamislain (493/99) mukaan kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä suomalaisen yhteiskunnan jäsenyyteen ja tasa-vertaiseen osallistumiseen yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. Puolestaan kotouttamisella tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla viranomaiset edistävät maahanmuuttajien kotoutumista. (Opetushallitus 2001.)

VAKK järjestää kotouttamislakiin (493/99) pohjautuvaa aikuisten maahanmuuttajien koulutusta. Koulutusta toteutetaan avoimessa oppimisympäristössä monimuotomenehtelmin. Kotouttamiskoulutuksen laajuus on 10–55 opintoviikkoa. Ennen varsinaista koulutusta oppilaat osallistuvat alkuohjaukseen, jonka tarkoituksena on selvittää oppilaan kielelliset valmiudet, motivaatio ja aiempi koulutus-, ammatti- ja uratausta. Koulutuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajille kielelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja elämän hallintaan liittyvät valmiudet, joiden avulla maahanmuuttaja pystyy selviytymään jokapäiväisistä arki- ja työelämän tilanteista. (VAKK 2008.)

1.3.3 Kiovan lingvistisen yliopiston suomen kielen opiskelijoiden viestit

Kiovan lingvistisen yliopiston suomen kielen opiskelijoiden viestejä on 50. Lyhyin viesti on viiden sanan pituinen, ja pisin viesti on kahdenkymmenen rivin pituinen. Opiskelijat ovat iältään 17–18-vuotiaita. Kuusi opiskelijoista on tyttöjä ja neljä poikia. Kaikki

opiskelijat ovat Kiovan lingvistisen yliopiston (=KNLU) opiskelijoita.

Kiovan lingvistinen yliopisto on Kiovan suurin ja vanhin, yli 60 vuotta vanha, kieliin erikoistunut yliopisto Ukrainassa. Germaanisen ja suomalaisen filologian laitos on kuitenkin uusi, se perustettiin syyskuussa vuonna 2007. Suomen kielen opiskelijoita on yhteensä 19. Kaikki opiskelijat suorittavat kandidaatin tutkinnon, joista osa valitaan jatkamaan maisterin tutkintoon. (KNLU 2011.)

1.4 Menetelmät

Tutkimukseni teoreettisena taustana ovat virheanalyysi, kontrastiivinen analyysi sekä toisen ja vieraan kielen oppiminen, erityisesti suomi toisena ja vieraana kielenä. Menetelmät tutkimukseni tekoon saan virheanalyysistä ja kontrastiivisesta analyysistä. Tutkimuksessani analysoin ryhmän tekstejä ja tarkastelen paikallissijojen käyttöä. Olen nimennyt jokaisen tekstin lyhenteellä VAKK (=Vaasan aikuiskoulutuskeskus), VK (=Vöyrinkaupungin koulu) tai KNLU (=Kiovan lingvistinen yliopisto) ja numeroinut aineet ja viestit. Esimerkkien jälkeen viitataan lyhenteellä ja numerolla aineeseen, josta olen esimerkin ottanut. Tällä tavoin esimerkin pystyy jäljittämään.

Tarkoituksena on virheanalyysin tavoin ensin tunnistaa ja sitten luokitella virheet. Tutkimukseni tarkoitukseni ei ole kattaa kaikkia virheitä, joita suomenoppijoiden aineissa ilmenee. Tutkimukseni koskee vain virheitä, jotka on tehty paikallissijojen käytössä. Kontrastiivista analyysia käytän vertaillen suomen kielen ja venäjän kielen ilmauksia. Tutkimukseni on kvalitatiivinen tutkimus. Aloitan tutkimukseni lukemalla tekstit ja poimimalla niistä kohdat, joissa paikallissijoja käytetään. Kvantitatiivinen tutkimukseni on siltä osin, että lasken, kuinka paljon paikallissijoja on käytetty sekä kuinka paljon on virheellisiä muotoja ja kuinka paljon on oikeita muotoja.

Tutkimuksessani käytän esimerkkeinä kohtia, joissa on käytetty paikallissijoja. Esimerkkien ilmaukset konstruoin oikeakielisiksi. Konstruoinnilla tarkoitan suomenoppijoiden puutteellisten ilmaisujen muokkaamista oikeakielisiksi ilmaisuiksi. Vaikka en tuo konstruoituja lauseita esille tutkimuksessani, käänän konstruoidut lauseet venäjäksi, ja venäjänkieliset ilmaisut ovat nähtävillä esimerkkien alla. Näin pystyn vertailemaan ve-

näjänkielistä ja suomenkielistä ilmaisua sekä tarkastelemaan, ilmeneekö suomen kielen oppijoiden teksteissä siirtoa venäjän kielestä suomen kieleen. Esimerkkejä analysoidesani apuna käytän *Ison suomen kieliopin verkkoversiota* (VISK), Whiten (2006) *Suomen kielioppia ulkomaalaisille* -opasta sekä Jönssön-Korholan ja Whiten (2006) *Tarkista tästä* -teosta. Teoksista tarkistan kieliopillisten seikkojen paikkansa pitävyyden.

1.5 Venäjän kieli suhteessa suomen kieleen

Tässä luvussa esittelen työni kannalta tärkeimmät piirteet, miten venäjän kieli ja suomen kieli eroavat toisistaan. Kuvaan lyhyesti venäjän kielen ominaispiirteitä, sijamuotoja, ja kuinka sijamuotoja käytetään. Lisäksi esittelen hieman venäjän kielen äännteitä ja prosodiaa sekä syktaksiaa.

Venäjän kielessä nomineilla on kuusi sijamuotoa: nominatiivi, genetiivi, akkusatiivi, dativi, instrumentaali ja prepositionaali. Nominieilla on myös kolme sukua: maskuliini, feminiini ja neutri. Eri sukuisten sanojen sijapäätteet ovat erilaiset. Vaikka venäjän kielessä on kuusi sijamuotoa, se on kuitenkin pääasiallisesti prepositiokieli. Tärkeimpiä semanttisia suhteita, kuten paikkaa, aikaa, suuntaa ja omistusta ilmaistaan prepositioilla sekä niihin liittyvillä sijoilla. Mutta esimerkiksi paikan ja suunnan valinta ei vastaa täsmällisesti suomen kielen paikallissijajärjestelmää. Prepositiota *v* ja *iz* käytetään, kun puhutaan jonkin sisään menosta, sisässä olemisesta. Prepositioita *na* ja *s* käytetään puhuttaessa pinnalla olemisesta, pinnalle menemisestä. Periaatteessa ero on sama kuin suomen kielen sisä- ja ulkopaikallissijojen, mutta käytössä on kuitenkin eroja. Esimerkiksi suomeksi sanotaan, että mennään postiin, mutta venäjäksi mennään postille. (Ojaniemi 1996: 19, 29.)

Käytettäessä prepositioita *v* ja *na* substantiivi on prepositionaalissa, kun ilmaisu vastaa kysymykseen missä. Kun halutaan ilmaista, että jotakin on tai tapahtuu rajoitetun tilan sisällä, käytetään prepositiota *v*. Se vastaa suomen kielen inessiiviä, esimerkiksi *v komnate-huoneessa*. Prepositiolla *na* ilmaistaan, että jotakin on jonkin päällä tai pinnalla. Prepositio *na* vastaa suomen kielen adessiivia, esimerkiksi *na stole-pöydällä*. Prepositioiden *v* ja *na* yhteydessä substantiivi on akkusatiivissa ilmaisun vastatessa kysymyk-

seen mihin, esimerkiksi *v školu-kouluun, na stol-pöydälle*. Prepositioiden *iz* ja *s* yhteydessä substantiivi on genetiivissä, kun ilmaisu vastaa kysymykseen mistä, esimerkiksi *iz školy-koulusta, so stola-pöydältä*. (Mustajoki & Pirinen 1977: 171, 184–185.) *Iz* ja *s* prepositioiden ero on sama kuin *v* ja *na* prepositioiden ero: prepositioita *iz* käytetään, kun puhutaan sisältä tulemista ja prepositiota *s* käytetään, kun puhutaan päältä tulemisestä.

Taulukko 1. Venäjän kielen paikanilmaisussa käytettävät sijamuodot

SIJA	KYSYMYS	PREPOSITIO
genetiivi	Otkuda? Mistä?	iz, s
akkusatiivi	Kuda? Mihin?	v, na
prepositionaali	Gde? Missä?	v, na

Taulukko 1 havainnollistaa, mitä sijamuotoa käytetään ja missä merkityksessä, sekä mitä prepositioita ilmaisussa käytetään. *Iz*-preposition kanssa käytetään genetiiviä, jolloin se vastaa kysymykseen mistä. *V* ja *na* -prepositioiden kanssa voidaan käyttää akkusatiivia tai prepositionaalia riippuen siitä, vastataanko kysymykseen mihin vai missä. Venäjän kielen paikanilmaisussa käytetään genetiiviä, akkusatiivia ja prepositionaalia, mutta kyseisillä sijoilla on paikanilmaisujen lisäksi muitakin tehtäviä, ja sijoja käytetään myös muiden prepositioiden kanssa. Näihin muihin käyttötarkoituksiin en tässä tutkielmassa kuitenkaan puutu.

Venäjän kielen sijamuotojärjestelmän hahmottamiseksi esittelen lyhyesti muut venäjän kielen sijamuodot ja niiden käyttötarkoitukset. Venäjän kielen sijoista nominatiivi vastaa kysymykseen kuka ja mikä. Instrumentaali vastaa kysymykseen millä. Instrumentaalilla tehtävä on osoittaa väline, millä toiminta tapahtuu. Myös näitä kolmea sijaa käytetään eri prepositioiden kanssa. Tietty prepositio vaatii tietyn sijan, jolloin ilmaisun merkitys on eri kuin sijojen perusmerkitykset. (Nekrasova 1998: 151, 182.) Esimerkiksi instrumentaalilla ilmaistaan välinettä *ložkoi-lusikalla*, mutta preposition *s* kanssa inst-

rumentaali vastaa kysymykseen kenen kanssa: *s Anjei-Anjan kanssa.*

Venäjän kielen sijoista datiivi vaatii hieman tarkemman esittelyn. Datiivi vastaa yleensä kysymyksiin mille ja kenelle. Datiivin ensisijainen tehtävä on osoittaa henkilö, johon toiminta kohdistuu. Lisäksi datiiivia käytetään osoittamaan ikää (*Mne 20 let-Olen 20-vuotias*) ja muodollisesti persoonattomissa lauseissa ilmaisemaan henkilöä, jonka olotilasta on kyse (*Mne holodno-Minun on kylmä*). Esimerkiksi venäjän kielen verbien *puhua, soittaa, näyttää* ja *antaa* -verbien kanssa käytetään datiiivia. (Nekrasova 1998: 170–171.) Datiivilla ilmaistaan toiminnan suorittajaa, kokijaa tai hyötyjää (Nikulanssi 2002: 193, 240), tälläin se vastaa suomen kielen allatiivia: *daj mne-anna minulle.*

Suomen kielessä on kuusi paikallissijaa, jotka jaetaan kahteen ryhmään sen mukaan, tapahtuuko tekeminen paikan sisäpuolella vai paikan ulkopuolella. Sisäpaikallissijoja ovat inessiivi, elatiivi ja illatiivi, ulkopaikallissijoja ovat adessiivi, ablatiivi, allatiivi. Paikallissijat ilmaisevat konkreettista paikkaa, missä tekeminen tapahtuu. Paikallissijoilla on myös muitakin merkitystehtäviä. Monien verbien määritteet ovat paikallissijoissa, jolloin sijamuotoa ei voi aina päätellä tai ymmärtää. Tällöin on opittava rektio. Paikallissijoja käytetään myös ajanilmauksissa, esimerkiksi *illalla, tammikuussa*. Yleensä konkreettiset sanat ovat merkityksensä puolesta automaattisesti sisäpaikallissijoissa tai ulkopaikallissijoissa, esimerkiksi *kaupassa, kaupasta, kauppaan ja pöydällä, pöydältä, pöydälle*. Joskus sanat voivat olla sekä sisäpaikallissijoissa että ulkopaikallissijoissa, mutta silloin ilmauksen merkitys muuttuu, esimerkiksi *Asun pienessä maassa* vrt. *Hän asuu maalla*. (White 2006: 74–76.)

Inessiivi (-ssa/-ssä) on sisäpaikallissijojen olosija, joka ilmaisee jonkin sisällä olemista, mutta myös erilaisia tiloja. Elatiivi (-sta/stä) on sisäpaikallissijojen erosija, joka ilmaisee liikettä jonkin sisältä. Illatiivi (-VVn/-seen/-han/-siin/-hin) on sisäpaikallissijojen tulosiija, joka ilmaisee liikettä jonkin sisälle. Lisäksi kaikki sisäpaikallissijat ilmaisevat myös aikaa, esimerkiksi *viikossa, aamusta iltaan*, ja rektiosuhteita, esimerkiksi *pidän sinusta, tutustuin häneen*. Adessiivi (-lla/-llä) on ulkopaikallissijojen olosija, jonkin pinnalla tai läheisyydessä olemista, mutta myös epämääräistä aikaa, tapaa, välinettä ja omistusta, esimerkiksi *aamulla, kauniilla äänellä, autolla, isällä*. Ablatiivi on ulkopaikallissijojen erosija, joka ilmaisee liikettä jonkin pinnalta tai läheisyydestä, mutta myös aikaa, kenel-

tä saa jotakin ja rektiosuhteita, esimerkiksi *pöydältä, pysäkiltä, viime vuodelta, isältä, tuoksuu hyvältä*. Allatiivi on ulkopaikallissijojen tulossija, joka ilmaisee liikettä jonkin pinnalle tai läheisyyteen, mutta myös aikaa, kenellä antaa jotakin ja rektiosuhteita, esimerkiksi *pöydälle, pysäkille, tälle päivälle, äidille, maistuu vanhalle*. (Ingo 2000: 58–62.)

Taulukko 2. Suomen kielen paikallissijat suhteessa venäjän kielen prepositioihin.

inessiivi	v+prepositionaali
adessiivi	na+prepositionaali
elatiivi	iz+genetiivi
ablatiivi	s+genetiivi
illatiivi	v+akkusatiivi
allatiivi	na+akkusatiivi

Taulukko 2 havainnollistaa, mitä suomen kielen paikallissijoja venäjän kielen prepositiot ja tietyn sijan käyttö, vastaavat. Kuitenkin, kuten jo aikaisemmin mainitsin, käytössä on eroja. Joissakin ilmaisuissa on vakiintunut jommankumman preposition käyttö, jolloin ilmaisu poikkeaa suomenkielisestä ilmaisusta, esimerkiksi *na kontserte-konsertilla, na etaže-kerroksella* (Mustajoki & Pirinen 1977: 174, 176).

Venäjän kielessä ei tehdä eroa lyhyen ja pitkän vokaalin välillä, joten oppilaan saattaa olla vaikea erottaa esimerkiksi *muta* ja *muuta* toisistaan. Kuitenkin venäjän kielessä paino vaikuttaa vokaalien pituuteen, painollinen vokaali ääntyy noin puolitoistakertaisena. Vokaalien pituuden lisäksi paino vaikuttaa vokaalien kvaliteettiin, painottomat vokaalit redusoituvat. Venäjän kieleen kuuluu kaksikymmentä konsonantifoneemia ja puolivokaali *j*. Venäjän kielessä on kaikkien suomen kielen konsonanttien, paitsi *ŋ*, lisäksi useita muita. Suomen kielestä myös konsonanttien pituus on tärkeää, mutta venäjän kielessä näin ei ole. Pitkiä konsonantteja löytyy vain morfeemin rajalla ja lainasanoissa. (Ojaniemi 1996: 16–17.)

Venäjän kielen verbit voivat olla transitiivisia, jolloin objekti akkusatiivissa tai kielto-

lauseessa genetiivissä. Verbit voivat olla myös epäsuorasti transitiivisia, jolloin objekti on jossakin muussa sijassa kuin akkusatiivissa, tai intransitiivisia. Venäjän kielen verbi-en erityispiirre on aspektit; Perfektiivinen aspekti osoittaa, että toiminta on suoritettu loppuun, imperfektiivinen aspekti osoittaa itse toimintaa. Aspekti voidaan muodostaa etuliitteillä ja suffikseilla tai niitä yhdistämällä. (Nikulanssi 2002: 165.)

Venäjän kielessä rektiolla voidaan ilmaista alistussuhdetta. Monissa venäjän kieliopissa rektio rajataan koskemaan ainoastaan tapauksia, joissa määreen suhde pääsanaan on ilmaistu sijamuodolla. Kyse on siis tietyn lekseemin ja tietyn sijamuodon välisestä suhteesta. Rektioista puhuttaessa sijoihin ajatellaan kuuluvaksi myös prepositiolliset sijamuodot. (Nikulanssi 2002: 243–246.)

Olen taulukossa 1 esitellyt tutkimukseni kannalta olennaisimmat prepositiot ja niiden kanssa käytettävät sijamuodot. Lisäksi olen lyhyesti esitellyt venäjän kielen muiden sijojen perusmerkitykset ja nostanut esille myös sen, että tiettyjen prepositioiden kanssa käytetään tiettyä sijaa. Näin on myös suomen kielessä: sijamuodoilla on omat perusmerkityksensä, ja lisäksi niitä käytetään tiettyjen pre- ja postpositioiden kanssa. Venäjän kielessä tiettyjen verbien kanssa käytetään tiettyä sijamuotoa tai prepositiollista sijamuotoa. Samoin on myös suomen kielessä. Tässä tutkielmassa en esittele tarkemmin venäjän kielen verbejä tai niiden rektioita. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että myös venäjän kielessä sijamuodoilla on eri tehtäviä ja merkityksiä riippuen prepositioista ja verbi- rektiosta.

2 TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA

Tässä luvussa esittelen tarkemmin tutkimukseni teoriataustaa. Luvussa 2.1 selvitän, kuinka toinen ja vieras kieli eroavat toisistaan. Luvussa 2.2 kuvaan, mitä kielen oppimisella ja kielen omaksumisella tarkoitetaan. Luvussa 2.3 avaan välikielen käsitettä tarkemmin, sekä mitä vaiheita ja strategioita välikieleen kuuluu.

2.1 Toinen ja vieras kieli

Nimitykset *toinen kieli* ja *vieras kieli* ovat usein käytöltään ongelmallisia. Toiseksi kieleksi voidaan kutsua kaikkia niitä kieliä, jotka on opittu ykköskielen eli äidinkielen jälkeen riippumatta kielenoppimisen ympäristöstä. Toisaalta toiseksi kieleksi voidaan kutsua vain niitä, joita puhutaan käyttökielinä oppijan ympäristössä, ja vieraiksi kieliksi voidaan kutsua niitä kieliä, joiden luonnollinen käyttöympäristö on oppijan normaalin puheyhteisön ulkopuolella. (Sajavaara 1999: 75.)

Tässä tutkielmassa erotan *toisen kielen* ja *vieraan kielen* siten, että toista kieltä opitaan ympäristössä, jossa ei puhuta oppilaan äidinkieltä vaan toista kieltä. Esimerkiksi maahanmuuttajat Suomessa opiskelevat suomea tai ruotsia toisena kielenä. Vierasta kieltä taas opitaan äidinkielisessä ympäristössä omalla kielellä, kuten esimerkiksi suomalaiset opiskelevat englantia vieraana kielenä ja ulkomaalaiset opiskelijat suomen kieltä ulkomailla. Vierasta kieltä opitaan muodollisen opetuksen kautta ja toista kieltä luonnollisessa ympäristössä sitä äidinkielenään puhuvien parissa (Lähdemäki 1995: 3).

Saville-Troika (2006: 4) lisää, että toinen kieli on tavallisesti virallinen tai sosiaalisesti dominoiva kieli, jota tarvitaan esimerkiksi koulutuksessa tai työssä. Yleensä maahanmuuttajien kohdalla puhutaan toisesta kielestä, koska heidän äidinkieltensä on jokin muu kuin ympäristön virallinen kieli. Vieraalla kielellä tarkoitetaan kieltä, jota oppijat eivät käytä päivittäin sosiaalisessa kanssakäymisessä. Vierasta kieltä käytetään matkoilla tai ulkomaalaisten kanssa.

Nissilän (2011: 38) mukaan täydellistä jakoa toisen ja vieraan kielen välille ei ole mah-

dollista tehdä. Kyseessä on jatkumo, jonka toisessa päässä on vieraan kielen oppiminen ja toisessa päässä toisen kielen omaksuminen. Latomaa ja Tuomela (1993: 243) lisäävät, että näitä ääripäitä voidaan kuvata siten, että suomi vieraana kielenä puhtaimmillaan on ulkomailla opetuksen kautta opittava suomi, ja suomi toisena kielenä puhtaimmillaan on Suomessa yksinomaan ”kadulla” omaksuttava suomi.

2.2 Kielen omaksuminen ja kielen oppiminen

Kielen omaksumisen ja kielen oppimisen erottaminen toisistaan ei aina ole yksiselitteistä. Sajavaaran (1980: 122) mukaan äidinkielen oppimisen kohdalla puhutaan *kielen omaksumisesta*. Corder (1976: 104) mainitsee, että lapsi omaksuu kielen vaiheessa, jossa hän omaksuu monia muitakin taitoja ja tietoa maailmasta. Kaikki lapset oppivat kielen. Se tulee niin sanotusti luonnostaan, ei siksi, että lapsi on keksinyt käytännön hyödyn. Lapsi omaksuu kielen eri aineistoista. Ellis (1985: 6) puolestaan mainitsee, että termiä *omaksuminen* on käytetty osoittamaan toisen kielen poimimista altistumisen kautta. Myös Sajavaara (1980: 122) toteaa, että kielen omaksumisen voidaan ajatella olevan alitajuista ja tiedostamatonta. Kielen omaksumisessa kieli ikään kuin poimitaan eikä omaksuminen sisällä tietoista oppimista. Ellisin (1985: 6) mukaan toisen kielen omaksuminen viittaa tiedostamattomaan ja tietoiseen prosessiin, jolla kieli on opittu, luonnollisesti tai opetuksen kautta. Prosessi kattaa fonologian, leksikon, kieliopin ja pragmaattisen tiedon kehittymisen.

Sajavaara (1980: 122) esittää, että kielen oppiminen on tietoista, ja voidaan puhua sääntöjen hallinnasta. Säännöt muotoillaan ja niitä harjoitellaan käytännössä. Corderin (1976:104, 106–107) mukaan vieraan kielen oppiminen alkaa tavallisesti myöhemmällä iällä, jolloin kielellinen suorituskyky on jo vakiintunut ja monet fyysiset ja psyykkiset kypsyminenprosessit ovat päässeet loppuun. Oppimisen ja omaksumisen olosuhteissa on niin paljon eroja, ettei toisesta voi tapahtua siirtoa toiseen. Oppimisen motivaatiota ei voi verrata omaksumiseen, koska ei ole selvää, missä mielessä termiä motivaatio voi soveltaa kielen omaksumiseen. Vaikka ihmiset oppivat vieraita kieliä opettamatta, useimmat oppivat virallisen opetuksen avulla. Yksi syy siihen, miksi kielen oppimista ja omaksumista tulee pitää eri prosesseina, on se, että kielen opiskelija on erilainen ihmi-

nen kuin pikkulapsi: hänen olemuksessaan on tapahtunut jokin laadullinen muutos hänen kypsyessään. Toisen kielen oppiminen ei ole sama asia kuin kielen omaksuminen uudelleen (Corder 1976: 110, 112).

Sajavaara (1999: 75) erottaa kielen omaksumisen ja oppimisen siten, että omaksumisella tarkoitetaan luonnollisessa kielenkäyttöympäristössä tapahtuvaa kielenoppimista, kun taas oppimisen katsotaan edellyttävän jonkinasteista muodollista ohjausta. Ellisin (1985: 6) mukaan termiä *oppiminen* on käytetty merkityksessä toisen kielen tietoinen opiskelu. Sajavaara (1980: 122) mainitsee, että on erimielisyyttä siitä, pitäisikö vieraan kielen oppiminen erottaa toisen kielen oppimisesta ja millä perusteilla nämä kaksi erotetaan.

Suomessa maahanmuuttajat omaksuvat kieltä, koska he elävät suomenkielisessä ympäristössä. He voivat tietoisesti opiskella kieltä, mutta sen lisäksi he altistuvat kielelle päivittäin ja omaksuvat kieltä tiedostamattaan. Opiskelijat, jotka opiskelevat ulkomailla suomen kieltä, opiskelevat kieltä tietoisesti ja usein omalla äidinkielellään. He eivät altistu kielelle samalla tavalla kuin maahanmuuttajat. Maahanmuuttajien oppimisympäristöihin kuuluvat, koulujen ja oppilaitosten lisäksi, autenttiset tilanteet, keskustelut ja tekstit. Ulkomailla suomea opiskelevat oppivat kieltä vain muodollisen opetuksen kautta.

Ellis (1985: 9) toteaa, että yksi suurimmista ongelmista toisen kielen omaksumisen tutkimuksessa on se, että oppijan virheet eivät ole yksinkertaisella tavalla systemaattisia. On harvinaista, että oppija tuottaa saman virheen kaikissa konteksteissa. Todennäköisempää on, että oppija tuottaa virheen vain joissakin konteksteissa. Ellisin (1994: 51) mukaan se, että oppija osaa joskus käyttää oikeaa muotoa, ja joskus hän käyttää väärää muotoa, ei automaattisesta tarkoita sitä, että väärät muodot voidaan luokitella virheiksi. Se voi myös tarkoittaa sitä, että oppijan tieto kyseisen muodon käytöstä on vain osittaista. Toisin sanoen oppija ei ole tietoinen muodon käytöstä eri konteksteissa.

2.3 Välikieli

Välikielellä tarkoitetaan kielenoppijan kielimuotoa ja yksi sen ominaisuuksista on muuttuvuus. Oppijan kielimuoto muuttuu niin kauan kuin hän oppii. Corder (1976: 274) viit-

taa Selinkeriin, joka on kehittänyt termin *välikieli*. Välikielellä tarkoitetaan sitä, että se on suoraan äidinkielen ja opetuskielen koodien välistä. Välikieliteoria kehittyi vastareaktion kieltenväliselle kontrastiiviselle analyysille ja behavioristiselle oppimiskäsitykselle sekä opetusmetodeille. Välikieliteoria korostaa, sitä, että kielenoppija on aktiivinen oppija ja hänen kielimuotonsa on systemaattinen ja prosessiluonteinen. (Sato 1990: 3.) Saville-Troikan (2006: 41) mukaan välikieli on systemaattinen, dynaaminen, muuttuva ja pelkistetty järjestelmä, oppijan oma kielimuoto lähtökielen ja kohdekielen välistä. Välikieliteorian syntymiseen vaikutti muun muassa virheanalyysi, jonka mukaan toisen kielen oppijat, riippumatta ensikielestä, vaikuttivat käyvän läpi samoja kehitysprosesseja (McLaughlin 1987: 68).

Jotkut kielenoppijat tekevät vuosikausien opiskelun jälkeen edelleen samoja virheitä. He ovat lakanneet oppimasta joillakin kielen alueilla. Tällöin voi sanoa, että heidän välikielensä on *fossiilistunut* johonkin pisteeseen. Fossiilistuminen koskee yleensä kielen *redundanteja* eli merkityksettömiä piirteitä. (Corder 1976: 274.) Ellis ja Barkhuizen (2005: 55) vahvistavat, että oppijan kehitys voi lakata, välikieli fossiilistuu ja oppija ei saavuta äidinkielen kieliopillista osaamista.

Ellisin ja Barkhuizenin (2005: 54) mukaan oppijan välikieli muuttuu, se on epävakaa ja vaillinainen. Välikieleen tunkeutuu uusia lingvistisiä muotoja johtuen ulkoisesti saadusta syötteestä ja sisäisesti sellaisista prosesseista kuin liikeyleistyksestä. Corder (1976: 275) lisää, että välikielen muuttuvuus tekee sen kuvaamisen hankalaksi. Virheanalyysin avain on kielen ja virheiden systemaattisuus. Se ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki virheet olisivat järjestelmällisiä. On kuitenkin muistettava, että jokin voi näyttää epäjärjestelmälliseltä vain siksi, ettei meillä ole tietoa sen säännöllisyydestä.

Martin (1999: 168) täsmentää, että viron ja muiden lähisukukielten puhujia lukuun ottamatta suomi on oppijoille rakenteeltaan ja sanastoltaan aikaisemmin opituista kielistä poikkeava kieli. Helposti opittavia ovat yleensä seikat, joita *lähtökielessä* eli äidinkielessä ilmaistaan usealla eri tavalla, mutta *kohdekielessä* eli opetettavassa kielessä vain yhdellä. Helposti opittavia ovat myös seikat, joita kohdekielessä ei tarvitse huomioida lainkaan. Tällaisia ovat suomessa tavallisimpiin lähtökieliin nähden ainakin kieliopillisen suvun ja artikkelien puuttuminen, sanapainon sijoittuminen aina ensitavulle sekä

konsonanttivalikoiman suppeus.

Ellis ja Barkhuizen (2005: 55) mainitsevat, että välikieli on oppimisstrategioiden tuotos. Yksi strategia on äidinkielen siirto kohdekieleen, mutta muut strategiat ovat intralingvaalisia, kuten *liikayleistys* ja *yksinkertaistus*. Åkers (1999: 48) lisää, että oppija voi käyttää useaakin strategiaa yhtä aikaa. Bergman (1996: 12–14) tarkentaa, että kognitiiviset oppimisteoriat korostavat kielenoppijan aktiivista osuutta oppimisessa. Oppija tekee havaintoja uudesta kielestä ja muodostaa havaintojensa pohjalta hypoteeseja, joita hän aktiivisesti testaa. Tämä on kielenoppijan oma versio kohdekielen järjestelmästä. Oppimisen alkuvaiheessa välikielelle tyypillisiä ovat *yksinkertaistukset*, jotka johtuvat kohdekielen kompleksisuudesta. Alussa karsiutuvat lähes kaikki kieliopilliset elementit, kuten taivutuspäätteet, ja vain semanttisesti tärkeät sanat ovat mukana. Suomen sijamuotojen kompleksisuus ja runsaus aiheuttavat usein yksinkertaistuksia.

Corderin (1976: 274) mukaan yksinkertaistusta ilmenee myös silloin, kun kielenoppija on huomannut pystyvänsä viestimään ja ymmärtämään huolimatta virheistään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kielenoppijan virheet koskevat yleensä redundantteja eli niin sanotusti turhia ja merkityksettömiä piirteitä. Kielenoppija jättää helposti tällaiset piirteet pois. Lähdemäki (1995: 18) täsmentää, että syntaktisella tasolla yksinkertaistaminen ilmenee erilaisina poisjättöinä. Suomen kielessä redundantteja piirteitä ovat esimerkiksi subjektin ja predikaatin sekä adjektiivin ja substantiivin kongruenssi sekä omistusliitteet. Morfologisella tasolla jätetään pois päätteitä. Fonologisella tasolla kohdekielen yksinkertaistamista tapahtuu tavuissa, esimerkiksi silloin, kun kielenoppijan äidinkielessä ei ole samanalkuista konsonanttikombinaatiota. Leksikaalisella tasolla yksinkertaistaminen ilmenee esimerkiksi tavallisten sanojen liikakäyttönä ja yliekstensiona eli sanaa käytetään laajemmin kuin normaalisti, toisin sanoen sen merkitysala on laajentunut.

Kun kielenoppija on oivaltanut tai oivaltamassa kohdekielen jonkin uuden säännön, hän tekee siitä helposti *liikayleistyksen*. Esimerkiksi muodon *ulkonassa* voi tulkita sellaiseksi. Oppilaan säännöstöön kuuluu, että inessiivi vastaa kysymykseen missä ja sen seurauksena myös *ulkona* saa vastaavan päätteän. (Bergman 1996: 12–14.) *Yleistämistä* pidetään väistämättömänä kielenoppimisessa. Yleistäminen perustuu ajatukseen, että kie-

lenoppija turvautuu lähimpään ajateltavissa olevaan ja vaivattomimmin käyttöön otettavaan strategiaan silloin, kun on kyse rakenteista, joista kielenoppija on epävarma. Kielen oppija omaksuu ensin helpon perussäännön ja käyttää sitä aluksi kaikissa tapauksissa eli hän yleistää säännön. (Lähdemäki 1995: 19.)

3 VIRHEANALYYSI JA KONTRASTIIVINEN ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen virheanalyysin ja kontrastiivisen analyysin taustoja. Luvussa 3.1 avaan tarkemmin virheanalyysissä käytettävää virheiden luokittelua ja käsittelen lyhyesti virheisiin vaikuttavia syitä. Luvussa 3.2 käyn läpi virheanalyysiin kohdistunutta kritiikkiä. Luvussa 3.3 kuvaan kontrastiivista analyysia tutkimuksen teoriana.

Lähdemäki (1995: 27) mainitsee, että virheanalyysi liittyy kontrastiiviseen analyysiin ja se on tapa tarkistaa ennusteita, jotka saadaan kielten vertailusta. Jamesin (1998: 3) mukaan äidinkieltä ja kohdekieltä vertailtaessa kyse on kontrastiivisesta analyysistä, kun taas välikieltä ja kohdekieltä vertailtaessa kyse on virheanalyysistä. Tässä tutkimuksessa käytän sekä kontrastiivista analyysia että virheanalyysia.

3.1 Virheanalyysi

Corderin (1974: 19) mukaan aikaisemmin virheiden on ajateltu olevan harmillisia ja häiritseviä, mutta väistämättömiä sivutuotteita kieltä opittaessa. Kun kielen oppimisen tutkimukseen on tullut mukaan lingvistinen ja psykologinen näkökulma, on virheitä alettu tarkastella uudesta näkökulmasta: virheiden ajatellaan olevan tulos äidinkielen ja toisen kielen sekaantumisesta. Ellis (1985: 51–52) mainitsee, että perinteisen virheanalyysin tavoite on ollut pedagoginen. Virheet välittävät tietoa, jota voidaan käyttää opetuksessa tai korjaavien tuntien suunnittelussa. Nykyisin mielenkiinto virheisiin johtuu siitä tietoisuudesta, että virheet välittävät tietoa kielen omaksumisen prosessista. Penttinen (2005: 39) vahvistaa, että oppijoiden virheistä voidaan tehdä päätelmiä oppimisesta ja siihen liittyvistä psykolingvivistisistä prosesseista.

1960-luvulta lähtien toisen kielen kirjoittamisen tarkastelu on ollut paljolti virhe- ja kontrastiivisten analyysien tekemistä. Kontrastiivisen kielten vertailun on ajateltu hyödyntävän erityisesti pedagogisia tarkoituksia: kulttuuristen ja kielellisten erojen tiedostaminen auttaa suuntaamaan toisen kielen opetuksen sisältöjä ja ennakoimaan tulevia ongelmia. (Tarnanen 2002: 90–92.) Kun kielen oppijan tuotosta verrataan systemaattisesti opittavan kielen normien mukaiseen tuotokseen, voidaan kaikki todelliset virheet

poimia ja luokitella. Näin voidaan selvittää, mitkä virheet ja virhetyypit ovat yleisimpiä, millaisia virheitä todellisuudessa esiintyy ja mitkä virheistä voidaan katsoa äidinkielen aiheuttamiksi. (Häkkinen 1987: 8.)

Virheanalyysi yhdistetään usein kontrastiiviseen analyysiin. Kontrastiivisessa analyysissä pyritään ennustamaan kielen oppijan virheet tunnistamalla oppijan äidinkielen ja toisen kielen eroja. Kontrastiivisen analyysin olettaus on, että virheet johtuvat toisen kielen ja äidinkielen sekaantumisesta, kun kielen oppija siirtää äidinkielen säännöt toiseen kieleen. Sekaantumista on ajateltu tapahtuvan aina, kun toisen kielen säännöt eroavat äidinkielen säännöistä. (Ellis 1994: 47–48.) Sekaantumisella, interferenssillä, tarkoitetaan sellaista kaksikielisen kielenkäyttäjän kielenkäytössä ilmenevää normista poikkeamista, joka voidaan selittää toisen kielen rakenteen tuntemuksesta johtuvaksi. Voidaan siis sanoa, että kielenkäyttäjä lainaa toisen osaamansa kielen rakenneperiaatteita käyttäessään toista. (Häkkinen 1987: 9.)

Corder (1976: 260) mainitsee, että ulkomaalaisen kielitaitoa arvioidaan yleensä sen mukaan, miten paljon ja minkälaisia virheitä hän tekee. Yleensä ajatellaan, että kieltä osataan hyvin, jos ei tehdä paljon virheitä. Huomattava on kuitenkin, että kielenoppija ehkä välttelee riskejä ja tekee vain sen, minkä tietää osaavansa oikein. James (1998: 11) lisää, että virheiden tunnistamiseen liittyy pedagoginen näkökulma, mutta tutkimuksen avulla saadaan tietoa myös opittavuudesta. James (1998: 9) korostaa myös, että virheanalyysi ei ole teoria, vaan metodi. Virheanalyysin arvostus alkoi laskea 1970-luvulla. Kuitenkin virheanalyysille on edelleen käyttöä ja sen käyttö on laajempaa kuin luullaan. (James 1998: 18.)

3.1.1 Virheiden luokittelua

Kaikki, jotka oppivat kieltä, tekevät virheitä. Myös äidinkielenään kieltä puhuvat tekevät virheitä puhuessaan. Korjaako puhuja virheitään, riippuu siitä, onko kuulija huomannut virheen, ja miten kiire puhujalla on sanoa sanottavansa. Tärkeintä on, että osaa puhuja korjata virheensä ja pystyykö puhuja tunnistamaan virheen virheeksi. Näin ei yleensä ole kielenoppijan virheiden laita. Oppija ei aina huomaa virheitä, eikä myöskään pysty korjaamaan niitä, kun virheeseen kiinnitetään huomio. Kielenoppijan virheet

ovat yleensä kielellisesti aivan erilaisia kuin äidinkielen puhujan virheet. (Corder 1976: 260.) Virheanalyysi tutkii niin sanottuja häiriöitä, joita nykyisin pidetään kielenoppimisen olennaisena osana ja joita ilmaantuu silloin, kun siirrytään lähtökielestä kohdekieleen. Tällaisia häiriöitä kutsutaan virheiksi. (Lähdemäki 1995: 27.)

Ellis (1994: 47, 51) mainitsee, etteivät vain toisen kielen oppijat tee virheitä, vaan myös äidinkielen lapset, ja joskus äidinkielen aikuiset tekevät ”virheitä”. *Virhe* käsitteenä voidaan määritellä siten, että se on poikkeama normista. Kun poikkeama johtuu tiedon puutteesta, sitä voidaan sanoa virheeksi. Voidaan puhua kompetenssin puutteesta. Corderin (1976: 261–262) mukaan äidinkielen puhuja tekee monenlaisia erehdyksiä. Yksi tyyppi on suunnitelman muutos: puhuja aloittaa ilmauksen, keskeyttää ja aloittaa uuden, rakenteeltaan erilaisen ilmauksen. Toinen tyyppi on kielen lipsahdus. Tyypillistä lipsahduksille on segmenttien vaihtuminen keskenään, paikanvaihdos tai poisjätto, esimerkiksi äänne, morfeemin, sanan tai jopa lausekkeen. Lipsahduksia syntyy todennäköisimmin väsyneenä, hermostuneena tai stressaantuneena.

Corderin (1976: 263–264) mukaan äidinkielen puhujilla esiintyy usein *lipsahduksia*, vääriä aloituksia ja rakenteen sekaantumisia. *Erehdys* on yleisnimitys väärän tyylin, murteen tai variantin valinnalle. Kieltä opettelevan *virheet* ovat hylättäviä lausumia, jotka ilmenevät koodin rikkomisena. Ne ovat merkkejä koodien riittämättömästä hallinnasta: oppilaat eivät ole vielä sisäistäneet toisen kielen muodostussääntöjä. James (1998: 64–78) lisää, että virhe on osoitus siitä, että oppija ei ole omaksunut tietoa, lipsahdus on yksittäinen kyseisen muodon virheellinen käyttö. Erottelukriteerinä on tahattomuus. Lipsahdusta voi kuvailla tahattomaksi; virheessä kyse on tietämättömyydestä.

Äidinkielen puhuja tekee harvemmin ilmauksia, joita voisi sanoa kieliopillisesti tai leksikaalisesti *hylättäviksi*. Tällaisia virheitä sattuu yleensä kieltoverbien käytössä sekä subjektin ja verbin kongruenssissa. Nämä erehdykset ovat sääntöjen eli koodin rikkomista. Äidinkielen osaa korjata virheensä, mutta kielenoppija ei. Näin ollen on harhaanjohtavaa sanoa kielenoppijan virheitä koodin rikkomiseksi, koska oppija ei voi rikkoa sääntöä, jota ei osaa. Kielenoppijan virheet tulee erottaa äidinkielen puhujan lipsahduksista. Lipsahduksilla ei ole merkitystä kielenoppimisen kannalta. Kuitenkaan oppilaan virheitä ei ole aina helppo erottaa lipsahduksista. (Corder 1976: 262–265.)

Virheitä ja erehdyksiä tekee oppilas yksilönä. Vaikka yksilöt oppivat, opetus suunnataan yleensä ryhmiin. Jokainen luokan oppilas on aluksi jossakin suhteessa erilainen kuin toiset. Ohjelmat suunnitellaan sen pohjalta, mikä on yhteistä koko ryhmälle. Virheiden tutkimisesta saatavia tietoja käytetään sopivien oppikurssien ja -materiaalien suunnitteluun. On loogista käyttää tietoja, jotka on saatu ryhmältä kokonaisuutena. Oteetaan siis huomioon virheet, jotka ovat yhteisiä kaikille ryhmän jäsenille tai sen enemmistölle, ja jätetään ne virheet pois, joita tekee vain yksi ryhmän jäsen tai sen vähemmistö. (Corder 1976: 267–268.)

3.1.2 Virheisiin vaikuttavat tekijät

Saville-Troika (2006: 83–91) esittää, että kielenoppimiseen vaikuttavat oppijan ikä, sukupuoli, kyvyt, motivaatio, kognitiivinen tyyli, persoonallisuus ja oppimisstrategiat. Corderin (1976: 268–270) mukaan on mahdotonta testata sitä, ovatko jotkut kielet luontaisesti vaikeampia kaikille oppijoille, koska jokainen tuo oppimistehtäväänsä mukanaan äidinkiellensä taidon, joka voi helpottaa tai vaikeuttaa tehtävää. Vaikeus riippuu kielen suhteista; se ei ole kielen itsensä luontainen ominaisuus. Joskus, erityisesti aikuisryhmien kohdalla, oppilaiden äidinkieli, ikä, maailmantuntemus ja edeltävä kokemus kielten opiskelusta tai opetettavasta kielestä on erilainen. Tällöin ryhmä todennäköisesti tekee vähemmän yhtenäisiä virheitä. Jos yhtenäisiä virheitä on, syynä ovat normaalit oppimisprosessit ja niiden vuorovaikutus opetettavan kielen luonteen ja oppimateriaalien kanssa.

Myös Ellis (1994: 49) mainitsee, että virheisiin vaikuttavat monet tekijät. Oppijoiden äidinkieli vaikuttaa siihen, minkälaisia virheitä he tekevät. Oppijat, joilla on yksi äidinkieli tekevät tietynlaisia virheitä, ja oppijat, joilla on joku toinen äidinkieli, tekevät toisenlaisia virheitä. Martinin (2003: 81) lisää, että kielen oppimisen alkuvaiheessa kieltä opitaan sitä nopeammin, mitä lähempänä äidinkieli ja opittava kieli ovat toisiaan.

3.1.3 Virheanalyysi tutkimuksen menetelmänä

Toisen kielen omaksumisen tutkimuksessa ensimmäinen lähestymistapa, joka keskittyi oppijan sisäisiin prosesseihin hänen rakentaessaan kieltä, on virheanalyysi (Saville-

Troika 2006: 37). Ilmeisintä hyötyä virheanalyysistä saa opettaja. Opettaja saa virheistä palautetta, ne kertovat hänen materiaalisensa ja menetelmiensä tehosta sekä näyttävät, mitkä hänen seuraamansa oppikurssin osat on opittu tai opetettu puutteellisesti ja tarvitsevat lisähuomiota. (Corder 1976: 270.)

Kielenoppijan virheiden tutkimus on yksi kielen oppimisen tutkimusmenetelmä. Oletetaan, että oppilaan kieli on järjestelmällistä. Virheiden kuvauksen takana on oletamus, että virheet ovat todisteita järjestelmästä, eivät opetuskielen järjestelmästä vaan niin sanotusti toisen kielen järjestelmästä. Tämän toisen kielen kuvaaminen on virheanalyysin teoreettinen tavoite. Niin sanottua toista kieltä kutsutaan *idiosynkraattiseksi* murteeksi eli oppilaan omaksi koodiksi. Ei ole kannattavaa perustaa idiosynkraattisen murteen kuvausta formaaleihin harjoituksiin, koska oppija ei voi valita vapaasti, vaan hänellä on pakosta suppeat mahdollisuudet. Tästä seuraa, että ellei hän tunne opetuskielen järjestelmiä, hänen valintansa ovat umpimähkäisiä, eivät järjestelmällisiä. Näin ollen oppilas arvaa. (Corder 1976: 271.)

Virheanalyysi tehdään oppilaan spontaanisti tuottamasta materiaalista, kuten aineista, esseistä, kertomuksista tai vapaista suullisista esityksiä. Se ei kuitenkaan tarkoita, ettei arvaamisella olisi osaansa tässä kielikäyttäytymisessä, sitä vain on luultavasti vähemmän. (Corder 1976: 273.) Spontaani tuotos ei kuitenkaan välttämättä anna täydellistä kuvaa kielenoppijan kielitaidosta, koska kielenoppija käyttää vain sellaisia sanoja ja rakenteita, jotka hän varmasti hallitsee (Lähdemäki 1995: 28).

Jokaiselta oppilaalta tulisi aina ottaa useampi kuin yksi otos, jonka perusteella oppilasta arvioidaan. Näin suoritusten vaihtelevuus pienenee, ja reaabelius sekä validius kasvavat. On myös tarpeen varmistaa, että oppilaat kykenevät kirjoittamaan annetuista aiheista. Koe-esseitä lukuun ottamatta kirjoitustehtävät eivät saa olla aikarajoitteisia, vaan oppilaiden pitäisi saada osoittaa kykynsä saatavilla olevien resurssien puitteissa. (Weir 1993: 22–25, 133–135.)

Täysin hyväksyttävältä näyttävässäkin lauseessa voi olla virheitä. Useissa tapauksissa lause ei ole hyväksyttävä, ja siitä tiedämme, että se on virheellinen. Sellaiset lauseet ovat *avoimesti virheellisiä*. Niitä lauseita, jotka ovat virheellisiä mutta eivät silmin näh-

den, ovat *piilevästi virheellisiä*. (Corder 1976: 277.) Avoimet virheet voidaan löytää tarkastelemalla lausetta, jossa virhe ilmenee. Virhe on piilevä, jos se voidaan havaita vain laajemmassa tarkastelussa. (Ellis & Barkhuizen 2005: 56.)

Lauseen ei pidä olla vain hyväksyttävä, vaan sen pitää olla myös sopiva, toisin sanoen asianmukainen ja käsitettävä omassa yhteydessään. Kaikki virheiden tunnistaminen vaatii välttämättä kontekstin tulkintaa. Lause voi silti olla virheellinen, vaikka se on sekä hyväksyttävä että sopiva: lause täytyy tulkita juuri oppilaan tarkoittamalla tavalla, että hän todella sanoo, mitä näyttää sanovan. Joskus oppilas soveltaa väärää sääntöjä mutta tuottaa sattumalta hyväksyttävän ja sopivan tuloksen tai oppilas toistaa jotakin minkä on oppinut kokonaisuutena papukaijan tavoin eli *holofrastisesti*. (Corder 1976: 278.)

Avoimesti virheellisiä ovat esimerkiksi rektiovirheet. Lauseissa verbin määrite on väärässä sijamuodossa, esimerkiksi *harrastan lukemisesta*. Tarkastelemalla pelkästään kyseistä ilmausta on mahdollista todeta, että lause on virheellinen. Piilevästi virheelliset lauseet voidaan löytää vain tarkasteltaessa asiayhteyttä. Esimerkiksi *meidän koira* on vaikuttaa virheettömältä ilmaisulta, mutta asiayhteydestä saattaa selvitä, että tarkoituksena on ollut ilmaista *meillä on koira*. Tällöin kyseessä on siis piilevästi virheellinen ilmaisu. Avoimesti virheellisiin ja piilevästi virheellisiin lauseisiin otan kantaa enemmän analyysissä.

Oppilaan tuottamia muotoja ei sovi pitää oikeina tai väärinä sinänsä vaan ainoastaan todisteina oikeasta tai väärästä järjestelmästä. Tämä on virheanalyysin tarkoitus: tavoitteena on kuvata oppilaan välikieltä ja verrata sitä opetuskielen. Näin ollen virheanalyysi on vertailevaa kielentutkimusta. Virheanalyysi aloitetaan vertaamalla oppilaan murteen ja opetuskielen synonyymilauseita. Yksi virheanalyysin tavoite on selittää, miten virheet syntyvät. Virheen kuvaukseen kuuluu sen selittäminen niiden kielellisten prosessien tai sääntöjen kautta, joita puhuja seuraa. (Corder 1976: 279–282.) Jamesin (1998: 5) mukaan kuvailemalla kohdekieltä ja vertaamalla sitä välikieleen virheanalyysi pyrkii selittämään opiskelijoiden virheitä ilman puuttumista äidinkielen systeemiin. Virheanalyysillä ei kuitenkaan ole pohjaa, jos sitä tutkitaan ilman yhteyttä äidinkielen.

Corderin (1976: 282–283) mukaan virheitä voidaan kuvata eri syvyys-, yleisyys- ja abstraktiotasolla. Ensimmäinen ja pinnallisin taso kuvaa virheen sen mukaan, miten oppilaan ilmaus ja rekonstruoitu versio eroavat ulkoisesti. Nämä erot voidaan jakaa neljään luokkaa: vaaditun elementin *poisjätto*, tarpeettoman tai väärän elementin *lisääminen*, väärän elementin *valinta* ja elementtien *väärä järjestys*. Syvemmässä kuvauksessa jaetaan edellä mainitut kohdat kielen eri tasoille: ortografiseen/fonologiseen, syntaktiseen ja leksikaalis-semanttiseen. Tällainen luokittelu on esivaihe virheiden järjestelmälliselle, selittävämmälle analyysille. Tutkimuksessani rekonstruoidut versiot eivät ole nähtävissä, mutta analyysissa otan kantaa, miten oppilaan ilmaus ja rekonstruoitu versio eroavat toisistaan.

Virheet ovat osittaisen osaamisen tulosta, koska oppiminen on jatkuvasti käynnissä. Yleistäminen on oppimisessa väistämätön tapahtuma. Kielen oppiminen ei ole automaattista tapojen omaksumista, vaan kielen sääntöjen, kategorioiden ja valintajärjestelmien keksimistä. Oppilas prosessoi opettajan kieliainesta. Virheet ovat todisteita oppimisprosessista ja oppijan kulloisessakin vaiheessa käyttämistä säännöistä ja kategorioista. (Corder 1976: 289, 296, 298–299.)

Virheanalyysissä erotetaan yleensä neljä eri vaihetta:

1. Tunnistetaan virheet.
2. Luokitellaan virheet esimerkiksi kieliopillisen kuvauksen mukaan.
3. Selitetään virheet.
4. Arvioidaan virheiden merkitys. (Sajavaara 1999: 116–117.)

Ensimmäisessä vaiheessa tehtävänä on tunnistaa virheet. Virheiden tunnistamisvaiheessa kompetenssivirheet, joissa on kyse kielen järjestelmään liittyvistä ongelmista, pyritään erottamaan satunnaisista lipsahduksista. Toisessa vaiheessa virheet kuvataan, yleensä jonkin käytettävissä olevan kuvausmallin perusteella, kuten esimerkiksi kieliopillisen kuvauksen mukaan. Virheet luokitellaan kielen kuvauksen eri tasoille. Kolmantena vaiheena on virheiden selittäminen. Perinteisesti on erotettu kolmenlaisia virheitä: äidinkielen aiheuttamat eli *interlingvaaliset* virheet, kohdekielen oman systeemin aiheuttamat eli *intralingvaaliset* virheet ja opetuksen aiheuttamat virheet. Neljännessä

vaiheessa virheiden selittämistä seuraa niiden merkityksen arviointi suhteessa kohdekieleen järjestelmään. (Sajavaara 1999: 116–117.) Tässä tutkielmassa käsittelen intralinguaalisia ja interlinguaalisia virheitä, koska opetuksen aiheuttamista virheistä minulla ei ole näyttöä.

Virheiden luokittelu, kuten myös tunnistaminen, on ongelmallista. Vaikka virhe itsessään olisi helppo tunnistaa, on usein vaikea määrittellä, mistä virhe koostuu. Olettaen, että virheet voidaan tunnistaa ja luokitella, seuraavassa vaiheessa selitetään virheet. Selittämisen tarkoituksena on todentaa virheen syy, kuvailla, miksi virhe on tehty. Tämä vaihe on kaikkein tärkein toisen kielen omaksumisen tutkimuksen kannalta. (Ellis 1994: 57.) Ellis ja Barkhuizen (2005: 57) lisäävät, että virheiden arviointi, vaan pikemminkin menettelytapa, jolla virheanalyysin tuloksia sovelletaan. Virheiden arvioinnilla ei toisin sanoen ole merkitystä toisen kielen omaksumisen kannalta. Toisen kielen omaksumisen kannalta tärkein virheanalyysin vaihe on nimenomaan virheiden selittäminen (Ellis & Barkhuizen 2005: 5).

Virheanalyysillä on kaksi tarkoitusta: teoreettinen ja käytännöllinen. Virheanalyysin teoreettinen näkökulma viittaa metodeihin tutkittaessa kielen oppimisen prosessia. Tämän psykologisen prosessin luonnetta tutkittaessa täytyy olla keinot kuvata oppijan tietoa kohdekielestä hänen eri kielenoppimisvaiheissaan, jotta tieto voidaan yhdistää opettamiseen. Virheanalyysin käytännöllisen näkökulman tarkoitus on ohjata korjaavaan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että opettajalle ja oppilaalle tulee osoittaa virheellinen toimintatapa. Korjaava toiminta on tarpeellista havaittaessa yhteensopimattomuuksia (mismatch) tai eroavaisuuksia tiedon, taidon tai kyvyn välillä. (Corder 1981: 45.)

Vaikka oppilaan kielitaitoa ei voi suoraan arvioida virheiden määrän tai laadun perusteella, ne ovat luultavasti tärkein tapa saada tietoa hänen kielitaitonsa luonteesta. Tutkimalla oppilaan virheitä voidaan päätellä, millainen on oppilaan kielitaito juuri kyseisellä hetkellä ja mitä hänellä on vielä opittavanaan. Kuvaamalla ja luokittelemalla virheitä saadaan kuva niistä kielen piirteistä, jotka aiheuttavat oppimisongelmia. (Corder 1976: 261.)

3.2 Virheanalyysin kritiikkiä

Virheanalyysissä on useita puutteita. Se antaa vaillinaisen kuvan oppijan kielestä, koska se tutkii vain sitä, mitä oppijat ovat tehneet väärin ja jättää huomiotta sen, mitä oppijat osaavat tehdä oikein. Virheanalyysi ei myöskään voi ottaa kantaa, välttelevätkö oppijat joitakin kohdekielen rakenteita. (Ellis & Barkhuizen 2005: 70.) Virheanalyysia on kritisoitu kahdelta osin: toisaalta metodologisten menetelmien heikkoudesta, toisaalta alan rajoituksista. Kritiikin mukaan virheanalyysi ei anna täydellistä kuvaa kielenoppijan kielestä. Täytyy tietää, mitä oppija tekee oikein ja mitä väärin. Kuitenkin tätä ongelmaa on liioiteltu. (Ellis 1994: 67.) Myös James (1998: 17) mainitsee, että virheanalyysissä korrektien ilmausten osuus jää huomiotta. Yhdeksi virheanalyysin ongelmaksi on lisäksi nähty se, että virheet voivat olla joko kielen sisäisiä kehitys- tai vaihteluvirheitä, kielten välisiä tai molempien aikaan saamia (McLaughlin 1987: 69). Menetelmänä virheanalyysi ei ole pystynyt vastaamaan siihen, mikä aiheuttaa ongelmia (Sajavaara 1999: 77).

Penttinen (2005: 39) mukaan virheanalyysin kehitystä hankaloittivat tutkijoiden epä-täsmällinen metodologia ja liian laajat aineistot, joiden analyysin tuloksia ei hyödynnetty tarpeeksi. Lomaa (1993: 21) mainitsee, että virheanalyysin heikkoutena nähdään ennen kaikkea sen produktikeskeisyys. Pelkästään oppijan tuotoksia tarkastelemalla pyrittiin selvittämään oppimisen psykolingvistisiä prosesseja. Ellis (1985: 68) lisää, että virheanalyysin menetelmällä ei saatu tietoa oppijan kehitysvaiheiden kulusta, koska virheanalyysi keskittyi oppijankielen tarkasteluun tiettyinä ajankohtana.

Vielä vakavampana rajoituksena Ellis (1994: 68) pitää kuitenkin sitä, ettei virheanalyysillä voi tutkia välttämisen ilmiötä, koska virheanalyysin avulla voi pelkästään tutkia sitä, mitä oppijat tekevät. Brown (1994: 206) lisää, että liian perusteellinen virheiden analyysi keskittyy liiaksi siihen, mitä oppija tekee väärin. Virheanalyysi ei pysty antamaan kattavaa kuvaa oppijankielestä, eli siitä mitä oppija tekee oikein ja väärin. Long ja Sato (1984: 256–257) korostavat, että virheitä luokiteltiin usein subjektiivisesti ja virheiden selitykset olivat epämääräisiä. Virheanalyysin tutkimukset kärsivät usein yksipuolisista otoksista, joten pitäviä yleistyksiä oli mahdotonta tehdä. Joskus puolestaan lähdekielen siirtovaikutusta aliarvioitiin, koska tutkijat eivät olleet perehtyneet kaikkiin otannassa edustettuihin lähdekieliin. Lisäksi James (1998: 17) on todennut ristiriidan

siinä, että lingvistiksi kategoriassa virheet luokitellaan kielioppivirheiksi ja toisaalta oppijan virheitä ei kuitenkaan voi kutsua epäkieliopillisiksi. Corderin (1971) mukaan virheethän muodostavat välikielen ”kieliopin”.

Tutkimuksessani lasken sekä paikallissijojen oikean että väärän käytön. Näin ollen kiinnitän huomiota myös siihen, mitä oppijat osaavat tehdä oikein. Määttän (2011: 160) virheanalyysi on toimiva menetelmä, jonka avulla saadaan selville sekä norminmukaiset että norminvastaiset paikallissijaesiintymät. Tutkimuksessani tarkastelen, mikä on oikean ja väärän käytön osuus paikallissijojen käytössä. Vaikka analyysissä tuon esille vain virheelliset muodot, täytyy muistaa, että teksteistä esiintyy myös oikeita muotoja. Näin lyhyessä tutkimuksessa ei ole mahdollista ottaa kantaa oikeiden muotojen laatuun.

Täytyy muistaa, että virheanalyysin yhtenä tavoitteena on kuvata, minkälainen oppijan välikieli on juuri sillä hetkellä, jotta saataisiin selville, mitä opetuksessa kannattaa huomioida. Tutkimukseni tarkoituksena ei ole antaa täydellistä kuvaa oppijoiden välikielestä, vaan tarkastella paikallissijojen käyttöä. Esimerkkeinä käytän siis ilmaisuja, joissa paikallissijaa on käytetty virheellisesti. Kontrastiivista analyysia käytän apuna virheiden selittämisessä ja selvitän, johtuvatko virheet mahdollisesti venäjän kielestä. On kuitenkin tärkeä muistaa, että virheet voivat johtua monista syistä, koska kielen oppimiseen vaikuttavat monet asiat. Tästä syystä virheisiin johtaneet syyt eivät aina ole yksiselitteisiä.

3.3 Kontrastiivinen analyysi

Kontrastiivisen kielentutkimuksen perusajatuksena on kahden tai useamman kielen synkroninen rinnakkain asettelu sekä kielten erojen ja yhtäläisyyksien toteaminen niiden toisiaan vastaavia kohtia vertaamalla (Häkkinen 1987: 13). Sajavaaran (1999: 10) määritelmän mukaan kontrastiivisessa analyysissä verrataan yleensä kahden kielen rakenteita, jotta kielten erilaisuudet ja samankaltaisuudet paljastuisivat. Remes (1995: 1) mainitsee, että vertaileva näkökulma auttaa havaitsemaan kielistä paljon sellaisiakin piirteitä, jotka vain yhtä kieltä tutkimalla jäisivät helposti huomiotta. Kontrastiivinen tutkimus ei muodosta yhtenäistä teoriaa tai koulukuntaa, vaan pikemminkin tutkimusnäkökulman,

jota on käytetty erityisesti tutkittaessa kielenoppimista ja kielenoppijan äidinkielen vaikutusta opittavaan kieleen. (Häkkinen 1987: 21, Kaivapalu 2005: 23–24.)

Alun perin kontrastiivinen analyysi pyrki ennustamaan ja selittämään vieraan kielen omaksumista helpottavia tai vaikeuttavia tekijöitä. Kontrastiivisen analyysin perimmäisenä tarkoituksena oli paljastaa, miten kieltenväliset erot vaikuttavat vieraan kielen oppimiseen. Vertailemalla lähtökielen ja kohdekielen systeemejä on pyritty ennustamaan, mitkä kohdekielen kielen alueet saattavat tuottaa opiskelijalle vaikeuksia ja mitkä ovat helppoja omaksumisen kannalta. Kontrastiivisen analyysin suosio laski rajusti 1970-luvulla, jolloin konstruktivistinen oppimisenäkemys oli syrjäyttämässä behavioristisen. Kontrastiivinen analyysi väitti behavioristisen oppimisenäkemyksen tavoin, että kaikki oppijan virheet ja oppimisongelmat johtuvat hänen äidinkielestään. Virheiden ajateltiin johtuvan oppijan yrityksestä siirtää lähtökielen tuttuja muotoja suoraan kohdekieleen. Virheen uskottiin tapahtuvan silloin, kun lähtökielestä siirrettävä muoto ei vastannut kohdekielessä olevaa muotoa. (Ellis 1994: 47–48.)

Kontrastiivisen analyysin olettamuksena on, että kielenoppimisessa esiintyy *transferia* eli *siirtovaikutusta*. Transfer on positiivista, jos sama rakenne on sopiva sekä lähtökielellä että kohdekielessä. Transfer on negatiivista, jolloin käytetään termiä *interferenssi*, jos kohdekielisessä ilmaisussa käytetty lähtökielen rakenne on sopimaton. (Saville-Troike 2006: 35.)

Nykyisin ollaan lähes yksimielisiä siitä, että kielenomaksujan lähtökieli vaikuttaa jollain tavalla kohdekieleen. Kieltenvälisen vuorovaikutuksen keskeiseksi käsitteeksi onkin noussut *siirtovaikutus* eli *transfer*, jolla useimmiten tarkoitetaan lähtökielen vaikutusta kohdekieleen. Englanninkielisessä tutkimuksessa termiä *transfer* käytetään kuvaamaan sekä negatiivista *interferenssiä* että positiivista vaikutusta kielten välillä. (Kaivapalu 2005: 27, Sajavaara 2006: 11.) Termi (negative) transfer on peräisin behavioristisesta ajattelusta ja oppimisteoriasta, jonka mukaisesti jo omaksutut lähtökielen piirteet häiritsevät kohdekielen ja sen piirteiden omaksumista erityisesti silloin, kun kielten rakenteet ovat toisistaan poikkeavat tai kun lähtökielestä puuttuu jokin kohdekielen piirre. Oletettiin, että äidinkielen omaksumisen yhteydessä vakiintuneet toimintamallit siirtyisivät myös uuden kielen käyttöön. (Ellis 1994: 300, Kaivapalu 2005: 24, 27.) Ilmiötä alettiin

kutsua interferenssiksi, jolla edelleenkin voidaan viitata lähtökielen mukaisten, kohdekielestä poikkeavien piirteiden esiintymiseen kohdekielessä. (Häkkinen 1987: 10.)

Behavioristisen oppimiskäsityksen syrjäytymisen myötä interferenssi-käsite koettiin riittämättömäksi selittämään eri aikoina omaksuttujen kielten vaikutusta toisiinsa. Käytökelpoisemmaksi termiksi koettiin *crosslinguistic influence*, joka kuvaakin paremmin sitä, mitä nykyisin jälleen käytössä olevalla termillä transfer tarkoitetaan. (Kaivapalu 2005: 28.) Sajavaara (2006: 11) mainitsee, ettei siirtovaikutus sinänsä ole positiivista tai negatiivista, vaan ainoastaan sen lopputulosta voidaan pitää kohdekielen kannalta positiivisena tai negatiivisena. Termi *crosslinguistic influence* kuvaa myös sitä, miten kieltenvälinen vaikutus nähdään moniulotteisena; Myös oppijan lähtökielessä voi tapahtua muutoksia uusien kielten omaksumisen myötä (Sajavaara 2006: 12).

Lähtökielen vaikutuksesta kohdekieleen on käytetty monia termejä. Termit *crosslinguistic influence*, transfer ja interferenssi, tarkoittavat siirtovaikutusta. Interferenssillä tarkoitetaan yleisesti lähtökielen negatiivista vaikutusta kohdekieleen. Transferilla voidaan puolestaan viitata sekä positiiviseen että negatiiviseen siirtovaikutukseen. *Crosslinguistic influence* tarkoittaa myös siirtovaikutusta, mutta ajatuksena ei ole pelkästään lähtökielen vaikutus kohdekieleen vaan myös kohdekielen vaikutus lähtökieleen.

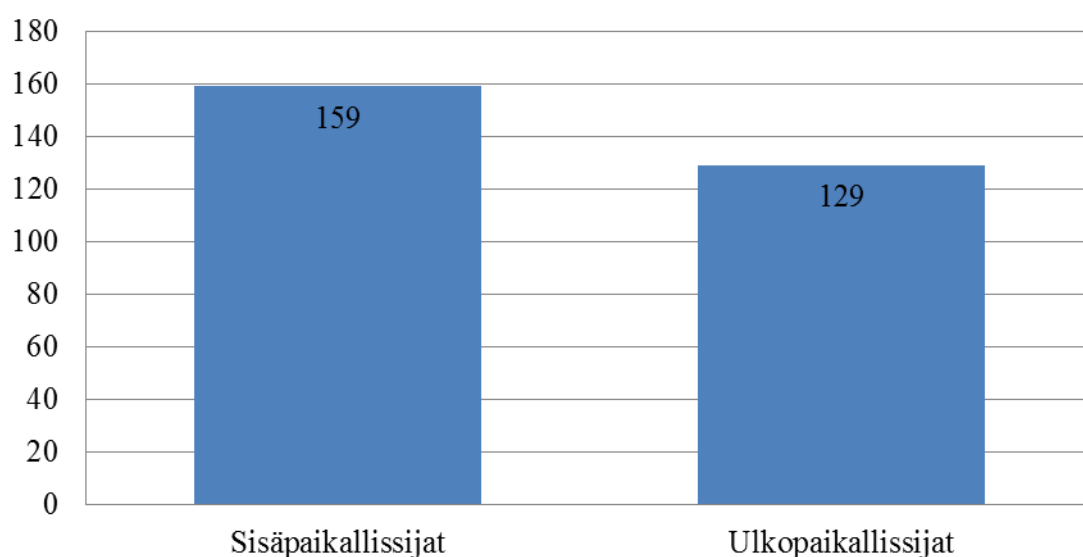
Kontrastiivisessa tutkimuksessa kieltenvälisestä vertailusta saatua tietoa hyödynnetään opetusmateriaalin laadinnassa. Aikaisemmin kontrastiivisessa analyysissä opettajan tärkeimpänä työkaluna pidettiin tietoa kieltenvälisistä eroista. Juuri tästä syystä kontrastiivista tutkimusta kritisoitiin 1970- ja 1980-luvuilla, koska kontrastoinnissa ilmenneet samanlaisilta näyttävät ilmiöt eivät välttämättä olleetkaan oppijoille helppoja ja vastaavasti eroavaisuudet eivät välttämättä aiheuttaneet oppijoille ongelmia. (Mitchell & Myles 2004: 32, 37–38, 43.)

Nissilän (2011: 51–52) mukaan nykyään soveltavassa kontrastiivisessa tutkimuksessa kielenoppimisen tutkimuksen peruslähtökohtana on kysymys, millä menetelmillä saadaan esille ne ongelmat, joita oppijoilla esiintyy, ja mikä niistä on seurausta kielten välisestä vuorovaikutuksesta eli transferista. Sajavaara (2006: 14) kyseenalaistaa kielten kontrastoinnin kannattavuuden, jos kielten muotokategoriat eivät vastaa toisiaan. Tästä

syystä soveltavan kontrastiivisen tutkimuksen on ajateltu soveltuvan parhaiten läheisten sukukielten kielenoppimisen tutkimukseen.

4 PAIKALLISSIJOJEN KÄYTÖN TARKASTELUA

Tässä luvussa esittelen paikallissijojen käytössä ilmenneitä virheitä. Paikallissijavirheet olen jakanut virheisiin, jotka ilmenevät sisäpaikallissijojen käytössä ja virheisiin, jotka ilmenevät ulkopaikallissijojen käytössä. Luvussa 4.1 käsittelen sisäpaikallissijavirheet ja luvussa 4.2 ulkopaikallissijavirheet. Paikallissijojen käytössä ilmenevät virheet olen jakanut syntaktisiin, morfologisiin ja morfofonologisiin virheisiin.

Kuvio 1. Paikallissijojen käytön jakaantuminen.

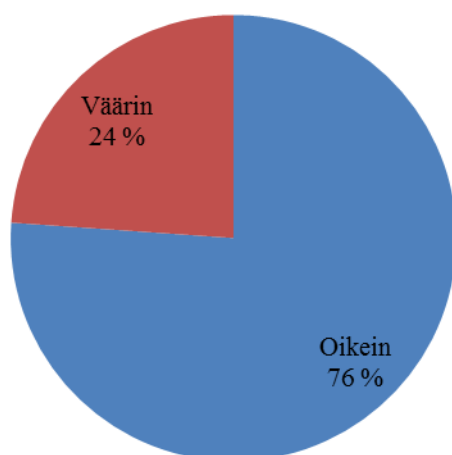
Kuviosta 1 nähdään, miten paikallissijojen käyttö jakaantuu teksteissä. Sisä- ja ulkopaikallissijoja käytetään teksteissä lähes yhtä paljon. Aineistoni perusteella kummankaan, sisä- tai ulkopaikallissijojen, käyttöä ei vältellä. Yhteensä teksteissä paikallissijoja on käytetty 288 kertaa.

4.1 Sisäpaikallissijojen käyttö teksteissä

Tässä luvussa käsittelen sisäpaikallissijojen käytössä ilmenneet virheet. Sisäpaikallissijavirheisiin olen laskenut ilmaisut, joissa oppija on käyttänyt ulkopaikallissijaa, vaikka hänen kuuluu käyttää sisäpaikallissijaa. Sisäpaikallissijavirheisiin kuuluvat myös ilmaisut, joihin oppija on valinnut käytettäväksi väärän sisäpaikallissijan. Lisäksi sisäpaikal-

lissijavirheisiin olen laskenut ilmaiset, joissa oppija on käyttänyt jotain muuta sijaa, esimerkiksi genetiiviä, vaikka ilmaisussa tulee käyttää sisäpaikallissijaa.

Suomenoppijoiden teksteistä olen laskenut, kuinka monta kertaa sisäpaikallissijojia on käytetty. Lisäksi olen laskenut, kuinka monta kertaa sisäpaikallissijojia on käytetty oikein ja kuinka monta kertaa väärin. Vaikka tutkimukseni pääpaino onkin oppijoiden tekemissä virheissä, täytyy myös huomioida se, mitä oppijat osaavat.

Kuvio 2. Sisäpaikallissijojen käyttö teksteissä.

Kuvio 2 havainnollistaa sisäpaikallissijojen käyttöä teksteissä. Teksteissä sisäpaikallissijojia on käytetty 159 kertaa. Oikein sisäpaikallissijaa on käytetty 121 kertaa (76 %) ja väärin 38 kertaa (24 %).

Tässä tutkielmassa olen jakanut sisäpaikallissijavirheet morfologisiin, morfofonologisiin ja syntaktisiin virheisiin. Morfologiset virheet käsittelen luvussa 4.1.1. Luvussa 4.1.2 käsittelen morfofonologiset virheet. Syntaktiset virheet käsittelen luvussa 4.1.3. Ensimmäisenä näistä tarkastelen morfologisia virheitä. Aineistossani morfologisia virheitä ja morfofonologisia virheitä paikallissijojen käytössä on huomattavasti vähemmän kuin syntaktisia virheitä.

4.1.1 Morfologiset virheet

Morfologiset virheet on tärkeä erottaa syntaktisista virheistä, koska virheet ovat erityyppisiä. Morfologiset virheet ovat avoimesti virheellisiä. Virheet voidaan havaita tarkastelemalla lausetta tai sanaa. Morfologisten virheiden havaitseminen ei välttämättä vaadi kontekstin tarkastelua. Morfologiset virheet eivät vaikuta lauseen merkitykseen, vaan kysymys on usein ongelmista sanojen taivuttamisessa, ja ongelmat sanojen taivutuksessa johtuvat kohdekielestä. Tästä syystä en ole kääntänyt ilmaisia venäjäksi, enkä vertaa suomenkielistä ilmaisua venäjänkieliseen.

Suomen kielessä sanoista tehdään erilaisia muotoja liittämällä sanaan päätteitä. Sanan muotoa, johon päätte liitetään, sanotaan sanan vartaloksi. Usein sanan vartalo on sama kuin sanan perusmuoto, mutta joskus vartalo voi olla erilainen kuin sanan perusmuoto. (White 2006: 20.) Sanojen taivutusmuodot koostuvat siis vartalosta ja taivutustunnuksesta. Toisin sanoen vartalo on se osa sananmuotoa, joka jää jäljelle, kun taivutustunnukset erotetaan. Aina vartalon ja taivutustunnuksen erottaminen toisistaan ei ole yksiselitteistä. (VISK § 54.) Tästä syystä olen laskenut virheet sanan vartalossa sisäpaikallisia virheisiin. Seuraavaksi tarkastelen virheitä, jotka ovat ilmenneet sanan vartalossa.

- (1) Haluan kysyä sinulta mun lopputyön materiaalien kerusta? KNLU 7

Esimerkissä (1) KNLU 7 on käyttänyt *keruu*-substantiivia elatiivissa. *Keruu*-substantiivi on yksivartaloinen nomini, jonka vartalossa on pitkä vokaaliaines (ks. VISK § 67.) *Keruu*-substantiivin vartalo, johon päätteet lisätään, on sama kuin sanan perusmuoto. Esimerkissä (1) KNLU 7 on virheellisesti lyhentänyt *keruu*-substantiivin lopussa olevan pitkän vokaalin lyhyeksi. Koska substantiivin taivutusvartalo on sama kuin substantiivin perusmuoto, elatiivin päätte *-sta* voidaan lisätä suoraan *keruu*-substantiivin perusmuotoon. Esimerkissä (2) on samantapainen virhe.

- (2) Kotimassa minä opiskelen 10v koulussa, 5v yliopistossa. VAKK 1

Yksitavuisten vokaaliloppuisten sanojen taivutusvartalo on sama kuin sanan perusmuoto. Yksitavuisiin vokaaliloppuisiin sanoihin voidaan siis lisätä sijapäätte suoraan. (White

2006: 26.) Esimerkissä (2) VAKK 1 on taivuttaessaan sanaa *kotimaa* inessiivissä muuttanut lopun pitkän vokaalin lyhyeksi. On myös täysin mahdollista, että kyseessä on vain kirjoitusvirhe. Olen kuitenkin luokitellut virheen morfologiseksi, koska sana *maa* tulee oppilaille aikaisessa vaiheessa tutuksi: *Mistä maasta olet kotoisin? Missä maassa olet asunut?* Virheeseen vaikuttaa lisäksi se, että venäjän kielessä ei tehdä ero pitkän ja lyhyen vokaalin välillä (Ojaniemi 1996: 16).

Esimerkeissä (1) ja (2) käytetyt sanat ovat yksivartaloisia eli niillä on vain yksi taivutusvartalo (vrt. *sieni-sienen-sientä*) ja päättyvät ne pitkään vokaaliin. Esimerkissä (3) esiintyvä substantiivi *rekisteri* on myös yksivartaloinen, mutta ei sisällä pitkää vokaalialainesta. Suomen kielessä *i*-loppuiset nominit jaetaan neljään eri ryhmään vartalon ja yksikön partitiivin mukaan. *Pankki*-sanat muodostavat suurimman ryhmän, johon kuuluvat sanat ovat enimmäkseen lainasanoja. (White 2006: 23.) Esimerkissä (3) käytetty *rekisteri*-substantiivi kuuluu edellä mainittuun ryhmään.

(3) miten he voivat kuulua suomen rekisterin KNLU 37

KNLU 37 on käyttänyt esimerkissä (3) *rekisteri*-substantiivina illatiivissa. Kun sanan vartalon lopussa on yksi vokaali, yksikön illatiivin päätte on *V+n* (White 2006: 43). Toisin sanoen lyhyen vokaalin jäljessä illatiivin päätte on *vokaalinpidentymä + n* (Ingo 2000: 59). Esimerkissä (3) KNLU 37 on lisännyt *rekisteri*-substantiiviin päätte -n, mutta ei vokaalinpidentymää. KNLU 37 on muodostanut *rekisteri*-substantiivin illatiivin samalla tavalla kuin genetiivi muodostetaan. Tästä syystä esimerkin (3) ilmaisu ei ole avoimesti virheellinen, vaan tässä tapauksessa virhe on piilevä. *Suomen rekisterin* - ilmaisu on oikein muodostettu, jos KNLU 37 tarkoituksena olisi muodostaa genetiivi, mutta laajemmassa tarkastelussa havaitaan, että ilmaisu vaatii illatiivin. Esimerkin (3) on laskenut morfologisiin virheisiin, koska KNLU 37 tarkoituksena on ollut muodostaa illatiivi, mutta se on muodostettu väärin.

Sisäpaikallissijavirheitä ilmenee teksteissä 38, joista morfologisia virheitä on 3 (8 %). Morfologisia virheitä esiintyy teksteissä vähän, eikä aineiden ja viestien välillä ole eroja morfologisten virheiden suhteen. Morfologiset virheet ovat kuitenkin ongelmallisia sii-

nä mielessä, että varmuudella ei voida sanoa, mistä virheet johtuvat. Saattaa olla, että virheet ovat vain lipsahduksia, tai johtuvat kompetenssin puutteesta eli oppijoilla ei ole tietoa sisäpaikallissijojen muodostamisesta. Virheet voivat johtua myös vokaalien kestosta; oppijat saattavat lausua vokaalit pitkänä, mutta kirjoittavat ne lyhyenä, koska venäjän kielessä ei tehdä eroa pitkien ja lyhyen vokaalien välillä.

4.1.2 Morfofonologiset virheet

Tässä luvussa käsittelen morfofonologisia virheitä. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, myös morfofonologisia virheitä on huomattavasti vähemmän kuin syntaktisia virheitä. Morfofonologisia virheitä ilmenee vain vokaalisoinnussa. Vokaalisointu on suomen kielen ilmiö, joten virheet johtuvat kohdekielestä. Tästä syystä en ole kääntänyt esimerkkejä venäjäksi.

Vokaalisointu tarkoittaa vokaalien mukautumista toistensa laatuun saman sanan sisällä. Toisin sanoen omaperäisessä yhdistämättömässä sanassa voi olla joko takavokaaleja *a*, *o*, *u* tai vain etuvokaaleja *ä*, *ö*, *y*. Vokaalit *i* ja *e* ovat vokaalisoinnun suhteen neutraaleja ja voivat yhdistyä sekä etu- että takavokaalien kanssa. Vokaalisointu koskee myös taivutussuffikseja. Toisin sanoen sanavartaloihin liittyvien suffiksien tulee sopia yhteen vartalon vokaaliston kanssa. (VISK § 15; Ingo 2000: 16.) Tästä syystä monella päätteellä on kaksi varianttia (White 2006: 13). Esimerkki (4) havainnollistaa vokaalisointuvirhettä.

(4) -- olin hallinnonjohtajana yhdessä venäjaisessä firmassa -- VAKK 2

Esimerkissä (4) VAKK 2 on muodostanut *venäläinen*-adjektiivista *inessiivin*. VAKK 2 on valinnut inessiivin takavokaalisen variantin *-ssa*. *Venäläinen*-adjektiivissa on etuvokaali *ä*, joten pääte tulee valita siihen sopivaksi. Tässä tapauksessa kuuluu käyttää inessiivin etuvokaalista varianttia *-ssä*. Samoin esimerkissä (5) on valittu väärä variantti.

(5) mina olin suomessa kesänä. KNLU 23

KNLU 23 on muodostanut esimerkissä (5) *Suomi*-substantiivista inessiivin. KNLU 23

on virheellisesti valinnut inessiivin etuvokaalisen variantin *-ssä*. *Suomi*-substantiivissa esiintyvät takavokaalit *u* ja *o*, joten substantiivissa tulee käyttää inessiivin takavokaalista varianttia *-ssa*. Esimerkissä (6) on samankaltainen virhe.

- (6) se on maidosta ja terveydestä. KNLU 37

Esimerkissä (6) KNLU 37 on käyttänyt *terveys*-substantiivista elatiivia. Samoin kuin esimerkeissä (4) ja (5) päätteän variantti tulee valita vartaloon sopivaksi. Esimerkissä (6) KNLU 37 on kuitenkin valinnut takavokaalisen variantin *-sta*. *Terveys*-substantiivissa on etuvokaali *y*, joten myös pääte tulee olla etuvokaalinen. Näin ollen tässä tapauksessa kuuluu käyttää elatiivin etuvokaalista varianttia *-stä*. Esimerkki (7) on hieman erilainen kuin esimerkit (4), (5) ja (6).

- (7) minulla ei ole erikoista knowledge tai skills esim. talouksessa tai lakitiedessä tai jotain... KNLU 42

KNLU 42 on muodostanut *lakitiede*-substantiivista inessiivin. *Lakitiede*-substantiivi eroaa esimerkeistä (4), (5) ja (6) siten, että se on yhdyssana. Yhdyssanoissa päätteän vokaali määräytyy viimeisen sanan vokaalien mukaan (White 2006: 13). Tässä tapauksessa päätteän vokaali määräytyy *tiede*-sanon mukaan. Siinä ei ole takavokaaleja *a*, *o*, *u* tai etuvokaaleja *ä*, *ö*, *y*. *Tiede*-substantiivissa esiintyy vain vokaalisoinnun kannalta neutraalit vokaalit *e* ja *i*. Vokaalit *e* ja *i* ovat kuitenkin foneettisesti etuvokaaleja. Tämä tarkoittaa sitä, että sanavartalon sisällä ne voivat esiintyä sekä etu- että takavokaalien kanssa, mutta jos sanavartalossa on vain neutraaleja vokaaleja, valitaan päätteeksi etuvokaalinen variantti. (VISK § 15.)

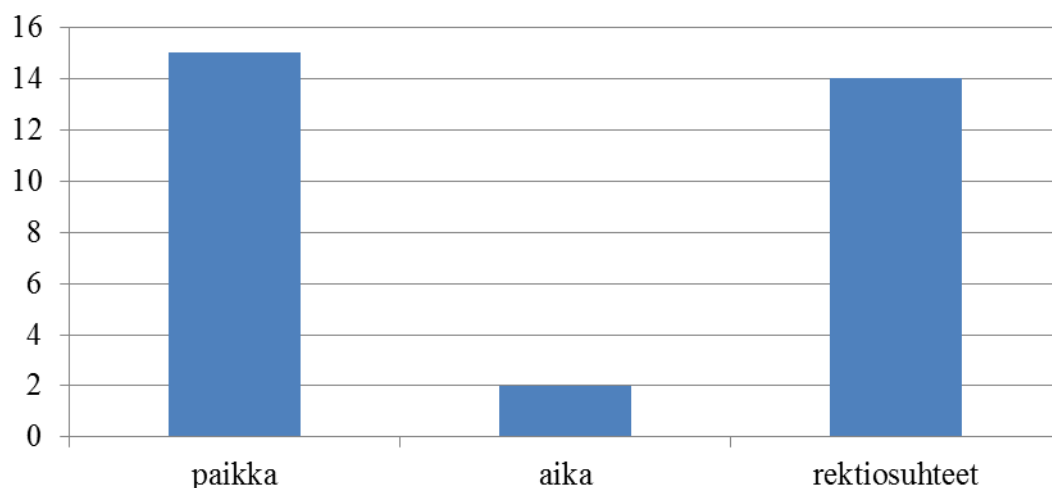
Esimerkissä (7) KNLU 42 on siis virheellisesti valinnut *lakitiede*-substantiivin päätteeksi inessiivin takavokaalisen variantin *-ssa*. *Lakitiede*-substantiivin kanssa tulee käyttää inessiivin etuvokaalista varianttia *-ssä*. Väärään valintaan vaikuttaa kuitenkin myös yhdyssanan alkuosa *laki*, jossa esiintyy takavokaali *a*. Lisäksi *lakitiede*-substantiivin taivutuksessa on morfologinen virhe. Kun sanaan lisätään pääte, sanan vartalo voi muuttua, ja yksi tärkeä muutos on astevaihtelu. Astevaihtelu tarkoittaa sitä, että sanan vartalon

viimeisen tavun rajalla, ennen päätettä olevat *k*, *p*, *t* -konsonantit voivat muuttua tai kadota, kun sanaan lisätään päätte. (White 2006: 14.) *Lakitiede*-substantiivissa on heikko aste yksikön nominatiivissa ja partitiivissa ja vahva aste muissa sijamuodoissa. *Lakitiede*-substantiivin heikko *d* vaihtelee vahvan *t:n* kanssa. (kts. White 2006: 15.) Näin ollen lisättäessä *lakitiede*-substantiiviin inessiivin päätte *-ssä* sanan vartalon *d* muuttuu *t:ksi*. Esimerkissä (7) KNLU 42 ei ole huomionnut tätä muutosta.

Sisäpaikallissijavirheitä esiintyy teksteissä yhteensä 38. Morfofonologisia virheitä ilmenee 4 (11 %). Koska morfofonologisia virheitä esiintyy vähän, ei aineiden ja viestien välillä ilmene suuria eroja. Aineiston pohjalta ei voi tehdä päätelmiä, ovatko morfofonologiset virheet yleisempiä suomi toisena kielenä vai suomi vieraana kielenä oppijoille. Lisäksi morfofonologisten virheiden kohdalla ei voi varmuudella sanoa, johtuvatko virheet kompetenssin puutteesta vai ovatko ne pelkkiä kirjoitusvirheitä, lipsahduksia.

4.1.3 Syntaktiset virheet

Tässä luvussa käsittelen tekstien syntaktiset virheet. Virheellisistä ilmauksista olen muodostanut oikeakieliset versiot ja kääntänyt ne venäjäksi. Esimerkeissä on teksteistä poimittu suomenkielinen ilmaisu sekä kääntämäni venäjänkielinen ilmaisu, ja vertaan näitä ilmaisuja keskenään. Rekonstruoitua suomenkielistä ilmaisua en tuo esille. Syntaktiset virheet olen jaotellut sen mukaan, mitä sisäpaikallissijalla ilmaistaan: paikkaa, aikaa, rektiosuhteita. Ensimmäisenä näistä käsittelen virheitä, jotka ilmenevät sisäpaikallissijojen paikanilmaisuissa. Ilmaisuihin on käytetty verbejä *opiskella*, *mennä* ja *tulla*. Kyseisillä verbeillä on myös rektio, mutta rektio on pääteltävissä, kun viitataan konkreettiseen paikkaan (White 2006: 13). Sisäpaikallissijojen paikanilmaisuja havainnollistavat esimerkit (8)–(18).

Kuvio 3. Sisäpaikallissijojen syntaktisten virheiden jakaantuminen

Kuvio 3 havainnollistaa sisäpaikallissijojen syntaktisten virheiden jakaantumista. Sisäpaikallissijavirheitä ilmenee teksteissä 38, joista syntaktisia virheitä on 31 (81 %). Syntaktisista virheistä eniten virheitä ilmenee paikanilmauksissa ja rektiosuhteiden ilmauksissa. Ajanilmauksia esiintyy vain yksi, ja siinä on kaksi virhettä, joten suhteutettuna virheiden määrä käyttöön, ajanilmauksissa on tehty eniten virheitä.

Esimerkissä (8) käytetään *opiskella*-verbiä. Transitiiivisella verbillä *opiskella* on kolme rektiota. Ensimmäisessä tapauksessa *opiskella*-verbin jälkeen tulee objekti partitiivissa. Tällöin halutaan ilmaista, mitä opiskellaan. Toisessa tapauksessa verbin jälkeen tulee nomini inessiivissä tai adessiivissa, jolloin pyritään ilmaisemaan, missä opiskellaan. Kolmannessa tapauksessa verbin jälkeen tulee nomini translatiivissa. Kerrotaan, mihin ammattiin opiskellaan. (Jönsson-Korhola & White 2006: 95.)

- (8) Olen opiskellut ahkerasti suomen kieltä Kiovan lingvistikalla yliopistolla jo kolme vuotta -- KNLU 5
 Ja staratel'no izuščaju finskij jazyk v Kievs'kom lingvistitšeskom universitete uže tri goda.

Paikallissijan valinta on hankalaa, kun kyseessä on substantiivi *yliopisto*. Kun halutaan ilmaista missä opiskellaan, ilmaisussa tulee käyttää inessiiviä. Esimerkissä (8) KNLU 5 kertoo opiskelleensa suomen kieltä Kiovan lingvistisessä yliopistossa kolme vuotta.

KNLU 5 on valinnut käytettäväksi adessiivin. Kuitenkin tässä tapauksessa, koska puhutaan paikasta, jossa opiskellaan, tulee käyttää inessiiviä. Adessiivilla viitataan väliaikaiseen oleskeluun yliopiston tiloissa, kun taas inessiivin käyttö viittaa pysyvämpään, toistuvaan toimintaan, opiskeluun yleensä ottaen. Esimerkin (8) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. Näin ollen sija on siirrettävissä suomen kieleen. KNLU 5 on kuitenkin valinnut väärän sijan. Samankaltainen virhe on myös esimerkissä (9).

- (9) -- opiskelen Helsingin yliopistolla, nimenomaan teen maisterin tutkinnon. KNLU 11

Ja utšus' v universitete goroda Hel'sinki, tšoby polutšit' diplom magistra.

KNLU 11 kertoo esimerkissä (9) opiskelevansa Helsingin yliopistossa ja tekevänsä siellä maisterin tutkintoa. Samoin kuin esimerkissä (8) KNLU 11 on taivuttanut esimerkissä (9) *yliopisto*-substantiivia adessiivissa inessiivin sijaan. Myös tässä tapauksessa tulee käyttää inessiiviä, koska tarkoituksena on ilmaista pitkäjatkoista toimintaa eikä sitä, missä KNLU 11 on kirjoittamishetkellä. Esimerkissä (9) on siis väärä sijavalinta. Myös esimerkin (9) käännöksestä havaitaan, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. Molemmissa tapauksissa sija voidaan siis siirtää suomen kieleen. Esimerkissä (10) on myös käytetty verbiä *opiskella*.

- (10) Minä opiskelut koulun numero 42. VK 2

Ja utšilas v škole nomer 42.

Esimerkissä (10) VK 2 kertoo, missä hän on opiskellut. Verbin *opiskella* jäljessä tuleva nomini *koulu* on taivutettu genetiivissä. Jotta ilmaisu vastaisi VK 2:n tarkoitusta, hänen pitää käyttää inessiiviä. Toisin sanoen kyseessä on väärä sijavalinta. Esimerkin (10) käännöksestä nähdään, että venäjäksi käytetään prepositionaalia ja prepositiota *v*. Tässä tapauksessa sijamuoto on suoraan siirrettävissä suomen kieleen.

Seuraavissa esimerkeissä on käytetty *tulla*-verbiä. *Tulla*-verbillä on kuusi mahdollista

rektiota. Kaksi useimmin käytettyä liittyvät jonnekin tai jostakin tulemiseen. *Tulla*-verbin jälkeen nomini on elatiivissa tai ablatiivissa, kun halutaan sanoa, mistä tullaan. Kun nomini on illatiivissa tai allatiivissa, pyritään ilmaisemaan, minne tullaan. (Jönsson-Korhola & White 2006: 138.)

- (11) Milloin tulet Kiovassa? KNLU 12
Kogda ty prijedeš v Kiev?

Esimerkistä (11) nähdään, että opiskelija on käyttänyt verbin *tulla* jäljessä substantiivia *Kiova*, ja hän on taivuttanut substantiivia inessiivissä. Jotta ilmaisu vastaisi opiskelijan tarkoitusta, tulee substantiivia *Kiova* taivuttaa illatiivissa. Sijamuodon virheelliseen valintaan saattavat vaikuttaa ilmaisut *Missä olet? Kiovassa; Oletko Kiovassa?* Esimerkissä (11) ilmenee siis väärä sijavalinta. Venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia, kuten esimerkin (11) käännöksestä havaitaan. Prepositio *v* ja akkusatiivi vastaavat suomen kielen illatiivia, joten sija voidaan siirtää suoraan suomen kieleen. KNLU 12:lla ei kuitenkaan ole ollut tarvittavaa tietoa *tulla*-verbin rektioista tai sisäpaikallissijojen käytöstä. Myös esimerkissä (12) on käytetty *tulla*-verbiä, mutta kyseessä on poisjättö.

- (12) Milloin minä tulen Vaasa, minun olin ikävä. VK 2
Kogda ja prijehal v Vaasu --

Tulla-verbin jäljessä olevan nominin sijamuoto valitaan sen perusteella, mistä, mihin tai miksi tullaan. Esimerkissä (10) VK 2 tarkoituksena on ollut sanoa, kun hän *on tullut Vaasaan*. *Tulla*-verbin jäljessä oleva substantiivi *Vaasa* on nominatiivissa, vaikka tässä yhteydessä substantiivin tulee olla illatiivissa. Esimerkin (12) käännöksestä huomataan, että venäjäksi käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia. Näin ollen sijamuoto on suoraan siirrettävissä suomen kieleen. Esimerkeissä (13) ja (14) on samantyyppinen virhe.

- (13) Minä tulen valmennus. VK 2
Ja pojdu na trenirovku.

Esimerkissä (13) VK 2 kertoo tulevansa valmennukseen. Esimerkin (12) tavoin *tulla*-verbin jäljessä nominin tulee olla illatiivissa tai allatiivissa. Esimerkissä (13) VK 2 ei kuitenkaan ole taivuttanut *valmennus*-substantiivia, kyseessä on siis poisjätto. Esimerkin (13) ilmaisussa *valmennus*-substantiivia tulee taivuttaa illatiivissa. Esimerkin (13) käännöstä tarkasteltaessa nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *na* ja akkusatiivia, mikä vastaa suomen kielen adessiivia. Toisin sanoen sija ei ole siirrettävissä suomen kieleen. Samoin esimerkissä (14) ilmenee poisjätto *valmennus*-substantiivin kohdalla ja *koulu*-substantiivia on taivutettu genetiivissä esimerkin (12) tavoin.

- (14) Nyt minä tulen koulun ja valmennus joka päivä. VK 2
V dannyj moment, ja hožu v školu i na trenirobki každyj den’.

Esimerkissä (14) VK 2 kertoo tulevansa kouluun ja harjoituksiin joka päivä. VK 2 on taivuttanut *koulu*-substantiivia genetiivissä, mutta *valmennus*-substantiivia hän ei ole taivuttanut. Ilmaisussa kuuluu kuitenkin taivuttaa molempia substantiiveja illatiivissa. Esimerkkien (13) ja (14) käännöksiä tarkasteltaessa nähdään, että venäjänkielisessä ilmaisussa *valmennus*-substantiivin (*trenirobka*) kanssa käytetään prepositiota *na* ja akkusatiivia. Esimerkin (14) käännöksestä nähdään, että *koulu*-substantiivin (*škola*) kanssa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia. Toisin sanoen *koulu*-substantiivin kohdalla sijamuoto on siirrettävissä, mutta sijaa ei voida siirtää *valmennus*-substantiivin kohdalla. Esimerkissä (14) on väärä sijavalinta sekä poisjätto. Tämä kertoo todennäköisesti siitä, että *koulu*-substantiivi on tutumpi ja siksi VK 2 on taivuttanut sanaa. VK 2:lla ei luultavasti ole ollut tarvittavaa tietoa *valmennus*-substantiivin taivuttamiseen, joten hän on jättänyt sanan taivuttamatta.

Seuraavissa esimerkeissä on käytetty *mennä*-verbiä. *Mennä* on intransitiivinen verbi, jolla on kolme rektiota. Kaksi yleisintä rektiota ovat samat kuin *tulla*-verbin saamat rektiot. Kun *mennä*-verbin jälkeen nomini on illatiivissa tai allatiivissa, ilmaistaan minne mennään. Kun nomini on elatiivissa tai ablatiivissa, ilmaistaan mistä mennään. (Jönsson-Korhola & White 2006: 83.)

- (15) Milloin minä menen koulu minä en teidän suomin kieli. VK 2
Kogda ja natšal utšital v škole --

Esimerkissä (15) VK 2 on halunnut kertoa, kun hän *meni kouluun*, hän ei osannut suomea. *Mennä*-verbin jäljessä tulevaa substantiivina *koulu* ei ole taivutettu. Jotta ilmaisu vastaisi VK 2:n tarkoitusta, *koulu*-substantiivin tulee olla illatiivissa. Esimerkin (15) käännöksestä nähdään, että venäjäksi lauseessa tulee käyttää prepositiota *v* ja prepositionaalia. *V*-prepositio ja prepositionaali vastaavat suomen kielen inessiiviä. Venäjäksi sama asia ilmaistaan hieman eri tavalla: *Kun aloitin koulussa opiskelun--*. Näin ollen venäjän kielen sija ei ole suoraan siirrettävissä suomen kielelle. Esimerkissä (15) ilmenee poisjätto, kuten myös esimerkissä (16).

- (16) -- minä menen kilpailu -- VK 2
Ja pojedu na sorevnovanija.

Esimerkissä (16) VK 2 kertoo menevänsä kilpailuun, mutta hän on jättänyt *kilpailu*-substantiivin taivuttamatta. Jotta ilmaisu vastaisi VK 2:n tarkoitusta, tulee *kilpailu*-substantiivina taivuttaa illatiivissa. Esimerkin (16) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *na* ja akkusatiivia. Tämä vastaa suomen kielen allatiivia. Näin ollen venäjän kielen sija ei ole siirrettävissä suomen kieleen.

Samoin kuin edellisissä esimerkeissä, esimerkissä (17) ilmenee poisjätto.

- (17) menenut piirtää kouluu, teatteri koulu -- VK 1
Ja hodila v školu risovanija, a takže v teatral'nuju školu.

Esimerkissä (17) VK 1 kertoo käyneensä kuvataidekoulu ja teatterikoulu. VK 1 ei kuitenkaan ole taivuttanut *koulu*-substantiivina kummassakaan tapauksessa. Ilmaisussa kuuluu käyttää illatiivia. Esimerkin (17) ensimmäisen *koulu*-substantiivin lopussa on pitkä vokaali, mikä voisi viitata siihen, että VK 1:lla on pyrkimys käyttää illatiivia. Toisaalta kyseessä voi olla kirjoitusvirhe. Esimerkin (17) venäjänkäännöstä tarkasteltaessa

nähdään, että *koulu*-substantiivin (*škola*) kanssa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia. Kyseisessä ilmaisussa venäjän sija voidaan siirtää suomen kieleen, koska se vastaa suomen kielen illatiivia.

Esimerkin (18) ilmaisuun on valittu illatiivi, mutta valinta on väärä.

- (18) -- ja menen venäjään kurssiin. VK 1
Ja hožu na kursy ruskogo jazyka.

VK 1 kertoo esimerkissä (18) menevänsä venäjän kurssille. Ilmaisussa on genetiiviattribuutti *venäjän*. Genetiiviattribuutti ei taivu samassa sijassa pääsanana kanssa, vaan se on nimensä mukaisesti aina genetiivissä (White 2006: 263). Esimerkissä (18) VK 1 on taivuttanut sekä genetiiviattribuuttia *venäjän* että pääsanana *kurssi* illatiivissa. Genetiiviattribuutin kohdalla kyse voi kuitenkin olla myös kirjoitusvirheestä. *Kurssi*-substantiivia kuuluu tässä tapauksessa taivuttaa allatiivissa. Esimerkin (18) venäjänkäännöksestä huomataan, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *na* ja akkusatiivia. Toisin sanoen venäjän kielen sija on siirrettävissä suomen kieleen.

Edellisissä esimerkeissä on esitelty paikanilmaisuja. Sisäpaikallissijoilla voidaan ilmaista myös aikaa, kuten esimerkki (19) havainnollistaa. Esimerkissä ilmenee väärä sijavalinta.

- (19) -- mutta isää minä en nai yhdeksän vuotta. VK 1
Ja ne videla svojego ottsa devat' let.

Esimerkissä (19) VK 1 kertoo, ettei ole nähnyt isäänsä yhdeksään vuoteen. Jönsson-Korholan ja Whiten (2006: 90) mukaan transitiivisella verbillä *nähdä* on kolme rektiota: *nähdä* +verbi 1. infinitiivissä, +nomini elatiivissa tai +että-lause. He eivät mainitse rektiota, jossa nomini on illatiivissa, jolloin ilmaistaan aikaa. Esimerkissä (19) *yhdeksän*-numeraalia ei ole taivutettu, tai se voi olla myös genetiivissä, ja *vuosi*-substantiivia on taivutettu partitiivissa. Tässä tapauksessa attribuutti taipuu pääsanana kanssa samassa sijassa, joten sekä *yhdeksän*-numeraalia että *vuosi*-substantiivia tulee taivuttaa illatiivissa. Esimerkin (19) käännöksestä huomataan, että venäjäksi ilmaisussa käytetään no-

minatiivia, joten sija ei ole siirrettävissä suomen kieleen. VK 1 sijavalintoihin on todennäköisesti vaikuttanut iän ilmaiseminen.

Esimerkit (8)-(18) koskevat konkreettisia paikanilmaisuja ja esimerkissä (19) on ajanilmaus. Esimerkeissä ilmenee sekä poisjättöä että väärän sijan valintaa. KNLU:n opiskelijoilla esiintyy vain väärän sijan valintaa, kun taas VK:n oppilailla molempia. Paikanilmauksissa esiintyy seitsemän poisjättöä ja viisi väärän sijan valintaa. Esimerkeissä kahdeksassa tapauksessa venäjänkielinen sija on siirrettävissä suomen kieleen ja neljässä tapauksessa sijaa ei voida siirtää. Sijan siirrettävyyteen vaikuttaa se, kuinka asia ilmaistaan suomeksi ja venäjäksi sekä se, onko jonkin tietyn sanan kanssa vakiintunut käytettäväksi sisä- vai ulkopaikallissija: venäjäksi *kilpailu-* ja *valmennus-*substantiiveja taivutetaan ulkopaikallissijoissa, kun taas suomeksi ne taipuvat sisäpaikallissijoissa.

Paikanilmauksissa käytettävä paikallissija on usein pääteltävissä, mutta aina verbirektiivissa verbin määritteen sijamuotoa ei voida päätellä. Seuraavissa esimerkit koskevat verbirektiota. Esimerkissä (20) käytetään *kuulua-*verbiä. Intransitiivisella verbillä *kuulua* on kaksi mahdollista rektiota. Verbin jäljessä tulee nomini elatiivissa/ablatiivissa tai illatiivissa/allatiivissa (Jönsson-Korhola & White 2006: 64).

- (20) Mitäs kuuluu Vaasassa? KNLU 4
Kak dela v Vaase?

Esimerkissä (20) KNLU 4 kysyy, mitä Vaasaan kuuluu. Ilmaisussa KNLU 4 on kuitenkin virheellisesti taivuttanut *Vaasa-*substantiivia inessiivissä. Esimerkin (20) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositio-naalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. KNLU 4 on siirtänyt venäjän sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Tässä tapauksessa sijaa ei kuitenkaan voida siirtää, koska suomeksi ilmaisussa tulee käyttää illatiivia. Toisin sanoen kyseessä on interferenssivirhe.

Esimerkissä (21) on käytetty *toivottaa-*verbiä. Transitiivisella verbillä *toivottaa* on kaksi mahdollista rektiota: verbin jäljessä tulee objekti partitiivissa tai nomini allatiivissa riipuen siitä mitä toivotetaan tai kenelle (Jönsson-Korhola & White 2006: 137).

- (21) Toivotan hyvää säätä myös Vaasalle -- KNLU 9
Ja želaju Vaase horošej pogody.

Esimerkissä (21) KNLU 9 haluaa toivottaa Vaasaan hyvää säätä. KNLU 9 on taivuttanut *Vaasa*-substantiivia allatiivissa, ja periaatteessa sijamuotovalinta on oikea. Tavallisesti *toivottaa*-verbin kanssa käytetään allatiivia; toivotin *hänelle* onnea, toivotamme *työllesi* menestystä (Jönsson-Korhola & White 2006: 137). Mielestäni *toivottaa*-verbillä on kuitenkin kolmas rektio: verbin jäljessä tuleva nomini on illatiivissa, esimerkiksi toivotan onnea *peleihin*. Näin ollen esimerkissä (21) tulee käyttää illatiivia. Toisin sanoen toivotus kohdistetaan ihmisille, jotka asuvat Vaasassa. Tämän perustelen sillä, että onnea ei toivoteta pelille vaan *pelaajille*, jotka pelaavat pelissä.

Esimerkin (21) käännöksestä nähdään, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään datii-
via. Datiivi vastaa suomen kielen allatiivia, joten KNLU 9 on siirtänyt venäjän kielen sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Tässä tapauksessa sija ei kuitenkaan ole siirrettävissä, joten kyseessä on interferenssivirhe.

Esimerkeissä (22) ja (23) ilmenee myös väärä sijavalinta. Esimerkeissä on käytetty *valmistua*-verbiä. *Valmistua* on intransitiivinen verbi, joka ei siis voi saada objektia. *Valmistua* verbillä on kaksi rektiota; Verbin jäljessä oleva nomini voi olla translatiivissa tai elatiivissa/ablatiivissa. (Jönsson-Korhola & White 2006: 149.) Rektio valitaan siis sillä perusteella, halutaanko ilmaista ammattia, johon valmistutaan vai paikkaa, josta valmistutaan.

- (22) Meidän tytär valmistaa yliopistoon tänä vuonna. VAKK 1
Naša doch zakonchivaet universitet v etam godu.
- (23) Minä valistan Petroskoin yliopistoon matemaattiseen. VAKK 1
Ja zakonchila Petrozavodskij universitet

Esimerkeissä (22) ja (23) VAKK 1:n tarkoituksena on ollut käyttää verbiä *valmistua*. VAKK 1 on käyttänyt verbin *valmistua* kanssa substantiivia *yliopisto*. Hän on myös taivuttanut verbin jäljessä tulevaa substantiivia illatiivissa. Esimerkeissä (22) ja (23)

VAKK 1 on halunnut ilmaista paikkaa, josta valmistutaan. Näin ollen substantiivi *yliopisto* tulee olla elatiivissa. Kun esimerkki (22) käännetään venäjäksi, huomataan, että verbin *valmistua* (*zakonchit*) kanssa substantiivi *yliopisto* (*universitet*) on akkusatiivissa eikä prepositiota *iz* tai *s* ole käytetty. Venäjänkielinen ilmaisu *valmistua yliopistosta* viittaa opiskelun päättymiseen, eikä yliopistoon konkreettisena paikkana, rakennuksena. Näin ollen prepositioita *iz* ja *s* ei käytetä. VAKK 1 ei ole siirtänyt venäjän kielen sijamuotoa suomen kieleen, vaan on valinnut käytettäväksi illatiivin, mutta sijavalinta on väärä.

Sama pätee esimerkkiin (23). Samalla tavoin VAKK 1:n pitää taivuttaa *yliopisto*-substantiivia elatiivissa, mutta hän on virheellisesti valinnut illatiivin. Lisäksi VAKK 1 on taivuttanut *matemaatikko*-substantiivia illatiivissa, mutta kyseistä substantiivia kuuluu taivuttaa translatiivissa. Venäjäksi suomen kielen illatiivia vastaa prepositio *v* ja akkusatiivi. Esimerkkien (22) ja (23) venäjänkäännöksissä käytetään kuitenkin vain akkusatiivia ilman prepositioita. Pelkkä akkusatiivi ei suoraan vastaa mitään suomen kielen sijaa. Voidaan siis olettaa, että virheet johtuvat suomen kielestä. VAKK 1:llä ei ole tietoa, mitä sijamuotoa käytetään *valmistua*-verbin rektioissa.

Esimerkissä (24) ilmenee väärä sijavalinta. Esimerkissä käytetään *harrastaa*-verbiä. *Harrastaa* on transittiivinen verbi, joka voi saada objektin, ja jolla on kaksi rektiota. Esimerkkiä (24) koskee rektio, jossa *harrastaa*-verbiin liittyy nominiobjekti partitiivisena. (Jönsson-Korhola & White 2006: 27.)

- (24) Minä harrastan musiikista. VAKK 1
Ja zanimajus muzikoi

Esimerkissä (24) on kysymys nominiobjektista, mutta VAKK 1 on taivuttanut objektia *musiikki* elatiivissa partitiivin sijaan. Esimerkin (24) venäjänkäännöstä tarkasteltaessa nähdään, että myöskään venäjäksi tässä yhteydessä ei käytetä paikallissijaa vaan instrumentaalia. Sijaa ei voi suoraan siirtää suomen kieleen. Esimerkissä (24) on väärä sijavalinta, ja virheellisen sijamuodon valintaan vaikuttaa todennäköisesti *pitää*-verbin rektio: *Pidän sinusta, pidän musiikista*. VAKK 1 on käyttänyt *pitää*-verbin rektiota *harras-*

taa-verbin kanssa. Koska VAKK 1 ei ole tietoa *harrastaa*-verbin rektiosta, hän on yleis-
tänyt tuntemansa säännön käyttämäänsä lauseeseen.

Esimerkissä (25) ilmenee väärä sijavalinta.

- (25) Opiskelijoilla on ikävä sinusta. KNLU 1
Studenty skutšajut po tebe.

Esimerkissä (25) KNLU 1 on käyttänyt substantiivina *ikävä* ja sen jäljessä pronominia *sinä*. *Ikävä*-substantiivilla on kaksi rektiota. Voidaan sanoa, ketä tai mitä on ikävä tai minne on ikävä. Näin ollen substantiivin *ikävä* jälkeen nominin tulee olla partitiivissa tai illatiivissa/allatiivissa riippuen siitä, kumpaa merkitystä halutaan ilmaista. (Jönsson-Korhola & White 2006: 37.) Kuten esimerkistä (25) nähdään, KNLU 1 on taivuttanut pronominia *sinä* elatiivissa, vaikka tässä yhteydessä kuuluu käyttää partitiivia.

Esimerkin (25) ilmaisussa venäjäksi käytetään prepositiota *po* ja prepositionaalia. Preposition *po* ja prepositionaalin käyttö ei suoraan vastaa mitään suomen kielen sijaa, joten sijaa ei voi siirtää venäjältä suomeen. Esimerkin (25) *olla ikävä* ja esimerkin (26) *ikävoidä* ilmaistaan venäjäksi samalla verbillä *skutšat-ikävoidä*. Suomen kielen ilmaisulle *olla ikävä* ei ole venäjäksi omaa vastinetta.

- (26) mä ikävoin sinusta. KNLU 26
Ja skutšaju no tebe.

Esimerkissä (26) KNLU 26 on käyttänyt transitiivista verbiä *ikävoidä*, ja verbin jäljessä pronominia *sinä*. *Ikävöidä*-verbillä on kaksi rektiota. Verbin jäljessä voi olla objekti partitiivissa, jolloin ilmaistaan ketä ikävöidään. Verbin jäljessä voi olla muu kuin objekti-
tina oleva nomini, jolloin nominia taivutetaan illatiivissa tai allatiivissa. Tällöin ilmai-
sun merkitys on, minne ikävöidään. Esimerkissä (26) KNLU 26 on taivuttanut *ikävoidä*-
verbin jäljessä olevaa pronominia *sinä* virheellisesti elatiivissa. Koska opiskelija haluaa
kertoa, ketä hän ikävöi, tulee *sinä*-pronominia taivuttaa partitiivissa. Myös esimerkissä
(26) ilmenee väärä sijavalinta. Sekä esimerkissä (25) että esimerkissä (26) on käytetty
elatiivia. Koska venäjäksi ilmaisu ei vastaa suomen kielen sijoja, voidaan päätellä, että

virhe johtuu suomen kielestä. Elatiivin valintaan on mahdollisesti vaikuttanut *pitää*-verbin rektio: *Pidän sinusta*.

Esimerkissä (27) on käytetty *osallistua*-verbiä. Intransitiivisen *osallistua*-verbin jäljessä tulevan nominin pitää olla illatiivissa, määritteellä kerrotaan, mihin osallistutaan (Jönsson-Korhola & White 2006: 96).

- (27) en ymmarra mitä minun taytyy tehdä jotta osallistua konkurssissa KNLU 37

Ja ne ponimaju, čto mne hado delant', čtoby yčtastvovat' v konkurse.

Esimerkissä (27) KNLU 37 kertoo, ettei ymmärrä, mitä hänen kuuluu tehdä, jotta voisi osallistua kilpailuun. KNLU 37 on siirtänyt *kilpailu*-substantiivin (*konkurs*) venäjältä, jota hän on taivuttanut inessiivissä. Substantiivia pitää kuitenkin taivuttaa illatiivissa. Venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. Toisin sanoen KNLU 37 on siirtänyt venäjän sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Tässä tapauksessa sijaa ei kuitenkaan voi siirtää, joten ilmaisussa on interferenssivirhe.

Esimerkissä (28) on väärä sijavalinta. Esimerkissä (28) käytetään intransitiivista *suhtautua*-verbiä. *Suhtautua*-verbin jäljessä tulevan nominin pitää olla illatiivissa (Jönsson-Korhola & White 2006: 125).

- (28) Suomessa on paljon hyväntahtoisia ihmistä jotka positiviseksi suhtautuvat maahanmuuttain VAKK 2

V Finlandii est' mnogo dobroželatel'nyh ludej, kotorye položitel'no ot-nocatsa k immigrantam.

Esimerkissä (28) VAKK 2 kertoo, että Suomessa on paljon ihmisiä, jotka suhtautuvat myönteisesti maahanmuuttajiin. Kirjoitusasun perusteella VAKK 2 on pyrkinyt taivuttamaan *maahanmuuttaja*-substantiivia instruktiivissa. VAKK 2 on opiskellut suomen kieltä noin vuoden, joten instruktiivin käyttö on epätodennäköistä. *Maahanmuuttaja*-substantiivia on mahdollisesti pyritty taivuttamaan genetiivissä, mikä olisi todennäköisempää kuin instruktiivin käyttö. Molemmissa mahdollisissa tapauksissa sijavalinta on

väärä. Esimerkissä (28) on väärä sijavalinta. Jotta ilmaisu vastaisi VAKK 2:n tarkoitusta, kuuluu ilmaisussa käyttää illatiivia. Esimerkin (28) venäjänkäännöksestä huomataan, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *k* ja datiivia. Tämä ei suoraan vastaa mitään suomen kielen sijoista, näin ollen sija ei ole siirrettävissä.

Esimerkissä (29) esiintyy *olla hauskaa* -rakenne, jolloin käytetään elatiivia. Kerrotaan kenestä jonkin on hauskaa. Esimerkissä (29) on väärä sijavalinta.

- (29) Minulle ja Andrejille on oikein hauskaa opiskella ruotsia. KNLU 19
Dla mena i Andreja, učtit' ščvedskij jazyk – eta veselo.

Esimerkissä (29) KNLU 19 kertoo, että hänestä ja Andreista on hauskaa opiskella ruotsia. KNLU 19 on taivuttanut *minä*-pronominia ja *Andrej*-substantiivia allatiivissa. Tässä tapauksessa tulee kuitenkin käyttää elatiivia. Esimerkin (29) käännöksestä havaitaan, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *dla* ja genetiiviä, mikä ei suoraan vastaa mitään suomen kielen sijaa. Sija ei siis ole siirrettävissä.

Esimerkki (30) ei liity verbirektioon, mutta ilmaisussa on väärä sijavalinta.

- (30) kaikki minun koet on lopussa. KNLU 41
Vse moi ekzameny zakončtilis'.

Esimerkissä (30) KNLU 41 kertoo, että hänen kokeensa ovat ohi. KNLU 41 on taivuttanut *loppu*-substantiivia inessiivissä, mutta tässä tapauksessa substantiivin kuuluu olla nominatiivissa. Esimerkin (30) käännöksestä huomataan, että venäjäksi ilmaisussa käytetään nominatiivia. Toisin sanoen sija on siirrettävissä suomenkieliseen ilmaisuun.

Esimerkissä (31) käytetään *päästä*-verbiä. Intransitiivinen verbi *päästä* saa kolme rektiota. *Päästä* verbin jäljessä voi tulla nomini tai verbin 3. infinitiivi illatiivissa. Nomineja pitää taivuttaa joko illatiivissa/allatiivissa tai elatiivissa/ablatiivissa riippuen siitä, halutaanko kertoa, mistä pääsee vai mihin pääsee. (Jönsson-Korhola & White 2006: 112–113.) Esimerkissä (31) väärä sijavalinta.

- (31) Kuitenkin mä pääsin asuntolan päällikköön sopuun siitä, että maksan asunnosta vasta sitten, kun saan rahat CIMOLta. KNLU 11

Odnako ja dogovorilsja s kamendantam obštšežitija, tšto ja zaplatšu, kor-da ja polutšu dengi ot CIMO.

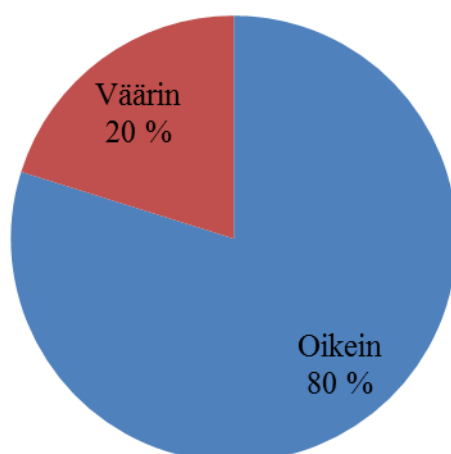
Esimerkissä (31) KNLU 11 on halunnut kertoa päässeensä sopuun asuntolan päällikön kanssa vuokran maksamisesta. Kuten esimerkistä (31) nähdään, KNLU 11 on taivuttanut substantiivivia *sopu* oikeassa sisäpaikallissijassa, illatiivissa. Ilmaisuuun *päästä sopuun* liittyy kuitenkin usein kysymys, *kenen kanssa?* KNLU 11 haluaa ilmaista päässeensä sopuun *päällikön kanssa*, mutta postpositio *kanssa* on jäänyt pois. *Kanssa*-postposition edellä olevaa nominia tulee taivuttaa genetiivissä. Esimerkin (31) ilmaisusta postpositio *kanssa* on jäänyt pois, ja lisäksi substantiivivia *päällikkö* on taivutettu illatiivissa.

Suomen kielen postpositiota *kanssa* vastaa venäjän kielen prepositio *s*. Esimerkin (31) käännöksestä nähdään, että myös venäjäksi ilmaisuun kuuluu *kanssa*. Ilmaisussa on käytetty prepositiota *s* ja instrumentaalia. Sija ei ole suoraan siirrettävissä suomen kieleen, mutta *s*-prepositio voidaan kääntää suomeksi. Suomen kielessä sijamuodoilla on usein samantapaisia tehtäviä kuin muiden kielten prepositioilla (White 2006: 64). KNLU 11:lla ei ole tietoa, että kyseisessä ilmaisussa tulee käyttää *kanssa*-postpositiota, ja että postpositiota edeltävän sanan tulee olla genetiivissä. KNLU 11 on olettanut, että suomen kielen ilmaisussa ei tarvitse käyttää pre- tai postpositioita.

Sisäpaikallisuusvirheitä ilmenee teksteissä 38, joista syntaktisia virheitä on 31 (81 %). Syntaktisten virheiden osuus on merkittävä. Paikan- ja ajanilmauksissa esiintyy sekä väärää sijavalintaa että poisjättöä, mutta vain aineissa ilmenee poisjättöä. Rektiosuhteiden ilmaisuista vain yhdessä tapauksessa kahdestatoista venäjän kielen sijamuoto on siirrettävissä suomen kieleen. Kolmessa tapauksessa esiintyy interferenssiä ja yhdeksässä tapauksessa ilmenee väärä sijavalinta. Rektiosuhteiden ilmaisuissa vain Kiovan lingvistisen yliopiston opiskelijoiden viesteissä ilmenee interferenssiä.

4.2 Ulkopaikallissijojen käyttö teksteissä

Tässä luvussa käsittelen virheitä, jotka ovat ilmenneet ulkopaikallissijojen käytössä. Ulkopaikallissijavirheisiin olen laskenut ilmaisut, joissa on käytetty sisäpaikallissijaa, vaikka ilmaisussa pitää käyttää ulkopaikallissijaa. Ulkopaikallissijavirheisiin kuuluvat myös ilmaisut, joihin on valittu väärä ulkopaikallissija. Lisäksi ilmaisut, joissa on käytetty jotain muuta sijamuotoa, vaikka ilmaisussa kuuluu käyttää ulkopaikallissijaa, olen laskenut ulkopaikallissijavirheisiin.

Kuvio 4. Ulkopaikallissijojen käyttö teksteissä.

Kuvio 4 havainnollistaa ulkopaikallissijojen käyttöä teksteissä. Ulkopaikallissijoja on käytetty yhteensä 131 kertaa. Oikein ulkopaikallissijoja on käytetty 103 kertaa (80 %) ja väärin 26 kertaa (20 %).

Ulkopaikallissijavirheet olen jakanut morfofonologisiin ja syntaktisiin virheisiin. Luvussa 4.2.1 käsittelen morfofonologiset virheet ja luvussa 4.2.2 käsittelen syntaktiset virheet. Ulkopaikallissijojen käytössä eniten ilmenee syntaktisia virheitä.

4.2.1 Morfofonologiset virheet

Tässä luvussa käsittelen morfofonologiset virheet. Morfofonologisia virheitä en ole kääntänyt venäjäksi, koska mielestäni morfofonologiset virheet johtuvat kohdekielestä eli suomen kielestä. Tästä syystä ei ole tarpeen verrata suomen- ja venäjänkielisiä ilmauksia toisiinsa. Morfofonologisiin virheisiin olen laskenut ilmaukset, joissa ei ole noudatettu vokaalisointua. Teksteissä ilmenee yksi vokaalisointuvirhe. Lisäksi yhdessä tapauksessa adessiivin päätte *-lla* oli kirjoitettu yhdellä *l*:llä. Kyseisen tapauksen liittyy konsonantin keston, joten olen luokitellut sen morfofonologiseksi virheeksi.

Esimerkeissä (32) ei ole noudatettu vokaalisointua. Kuten olen jo aikaisemmin maininnut, takavokaalien *a*, *o*, *u* kanssa käytetään paikallissijojen takavokaalisia variantteja ja etuvokaalien *ä*, *ö*, *y* kanssa käytetään etuvokaalisia variantteja. Neutraaleja vokaaleja ovat *i* ja *e*, mutta foneettisesti ne ovat etuvokaaleja. Jos sanassa esiintyy vain vokaalisoinnun kannalta neutraaleja vokaaleja, sanaan valitaan etuvokaalinen variantti.

(32) Kenen kanssa meillä tunti huomenna? KNLU 27

Esimerkissä (32) KNLU 27 kysyy kenen kanssa heillä on tunti. KNLU 27 on taivuttanut *me*-pronominia oikein adessiivissa. *Me*-pronominin taivutusvartalossa esiintyy vain vokaalisoinnun kannalta neutraalit vokaalit *i* ja *e*. Esimerkissä (32) KNLU 27 on valinnut käytettäväksi adessiivin takavokaalisen variantin *-lla*. KNLU 27:llä ei ole tietoa, että vokaalien *i* ja *e* etuisuus näkyy siten, että niiden kanssa kuuluu käyttää sijapäätteiden etuvokaalista varianttia: Tässä tapauksessa tulee siis käyttää adessiivin etuvokaalista varianttia *-llä*.

Suomen kielen äänneillä on kaksi kvantiteettia: lyhyt ja pitkä (White 2006: 13). Esimerkissä (33) ilmenee virhe konsonantin *l* kestossa.

(33) Minula on kaksi veljä ja siskko. VAKK 1

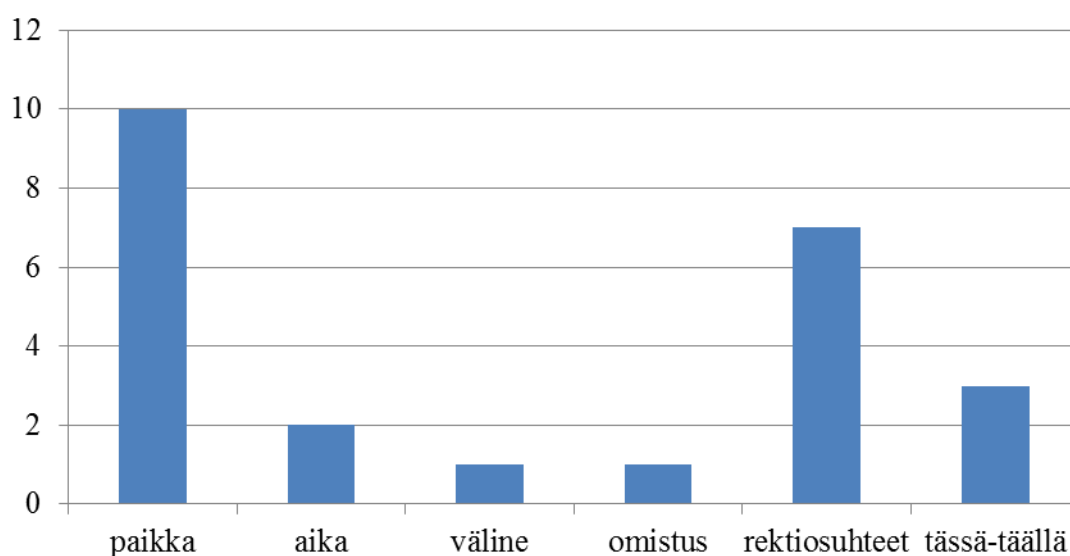
Esimerkissä (33) VAKK 1 on taivuttanut *minä*-pronominia adessiivissa. Adessiivin päätteeseen kuuluu geminaatta *ll*. Esimerkissä (36) VAKK 1 on kuitenkin kirjoittanut

pitkän konsonantin lyhyenä. Vaikka olen luokitellut esimerkin (33) ilmaisun morfofonologiseksi virheeksi, voidaan ilmaisua pitää myös morfologisena virheenä. Kyseessä on siis rajatapaus.

Ulkopaikallissijavirheitä ilmenee 26, joista morfofonologisia virheitä on 2 (8 %). Määrällisesti morfofonologisia virheitä ilmenee niin vähän, ettei siitä voida vetää johtopäätöksiä. Ulkopaikallissijojen käytössä ilmenee vähemmän morfofonologisia virheitä kuin sisäpaikallissijojen käytössä. Lisäksi ulkopaikallissijojen käytössä ei ilmennyt morfologisia virheitä. Morfofonologisia virheitä ilmenee vähän sekä aineissa että viesteissä. Aineistossani viestien ja aineiden välillä ei ole eroa morfofonologisten virheiden osalta, mutta laajemmassa aineistossa eroja saattaisi ilmetä.

4.2.2 Syntaktiset virheet

Kuten olen luvussa 1.5 maininnut, ulkopaikallissijoilla voidaan ilmaista erilaisia asioita: paikkaa, aikaa, välinettä, omistusta ja rektiosuhteita. Ulkopaikallissijojen syntaktiset virheet olen luokitellut sen mukaan, mitä ulkopaikallissijalla ilmaistaan. Eniten virheitä ilmenee paikanilmauksissa ja rektiosuhteissa. Näistä ensimmäisenä käsittelen paikanilmaukset. Esimerkit (34)-(42) koskevat paikanilmauksia.

Kuvio 5. Ulkopaikallissijojen syntaktisten virheiden jakaantuminen

Kuvio 5 havainnollistaa ulkopaikallissijojen syntaktisten virheiden jakaantumista. Ulkopaikallissijavirheitä ilmenee teksteissä 26, joista syntaktisia virheitä on 24 (92 %). Eniten syntaktisia virheitä on paikanilmauksissa ja rektiosuhteiden ilmauksissa. Se, että ajan ja välineen ilmauksissa on tehty vain vähän virheitä, ei kerro koko totuutta. Ajan ja välineen ilmauksia esiintyy yleisesti vähän, joten kun virheet suhteutetaan käyttöön, ajan ja välineen ilmauksissa on tehty eniten virheitä.

Esimerkissä (34) käytetään *osallistua*-verbiä. Intransitiivisella verbillä *osallistua* on yksi mahdollinen rektio. *Osallistua*-verbin jäljessä tulevaa nominia pitää taivuttaa illatiivissa. Kerrotaan, mihin osallistutaan. (Jönsson-Korhola & White 2006: 96.) Esimerkissä (34) on väärä sijavalinta.

- (34) -- osallistuin CIMO:n järjestämään suomen kielen ja kulttuurin kesäkurssiin Savonlinnassa. KNLU 5
 Letom ja utšacvoval v kursah po finskamu jazyku i kulture organizovannyh CIMO.

Esimerkissä (34) KNLU 5 kertoo osallistuneensa CIMOn järjestämälle kesäkursseille Savonlinnassa. Verbin *osallistua* jäljessä on substantiivi *kesäkurssi*, jota määrittää attribuutti, *järjestää*-verbistä muodostettu 3. infinitiivi, *järjestämä*. KNLU 5 on taivuttanut sanoja *järjestämä* ja *kesäkurssi* rektion mukaisesti illatiivissa. *Kurssi*-substantiivi on kuitenkin suomen kielessä sellainen sana, joka on vakiintunut käytettäväksi ulkopaikallissijaisena (White 2006: 82). Tässä tapauksessa *kesäkurssi*-substantiivina kuuluu siis taivuttaa allatiivissa.

Esimerkin (34) venäjänkäännöksen rakenne on hieman erilainen, mutta ilmaisussa *v kursah* käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia. Tämä vastaa suomen kielen inessiiviä. Sijaa ei voi siirtää suoraan venäjältä suomeen. Koska KNLU 5 ei ole siirtänyt sijaa venäjältä suomeen, virhe voidaan luokitella johtuvaksi suomen kielestä. Oppilaalla ei ole tietoa *osallistua*-verbin rektiosta. Vaikka kyse on myös rektiovirheestä, pidän esimerkin (34) ilmaisua paikanilmaisuna, koska ajattelen *kurssin* olevan jokin tietty paikka missä opiskellaan.

Esimerkin (35) ilmaisussa on *käydä*-verbi, jonka kanssa on käytetty väärää ulkopaikal-

lissijaa. Intransitiivisella *käydä*-verbillä on kaksi mahdollista rektiota: verbin jäljessä tuleva määrite on nomini inessiivissä/adessiivissa tai määrite on verbistä muodostettu 3. infinitiivi inessiivissä. Inessiivin tai adessiivin valinta riippuu siitä, onko nomini vakiintunut käytettäväksi sisäpaikallissijaisena vai ulkopaikallissijaisena. Esimerkissä (35) esiintyy väärä sijavalinta.

- (35) Kävin Venäjältä sukulaisten luona -- KNLU 10
Ja jezdil k rodstvennikam v Rossiju

Esimerkissä (35) KNLU 10 kertoo, että hän kävi Venäjällä sukulaisten luona. KNLU 10 on taivuttanut *Venäjä*-substantiivia ablatiivissa. KNLU 10 tietää, että *Venäjä*-substantiivi taipuu ulkopaikallissijaisena, mutta hän on valinnut väärän ulkopaikallissijan. Tässä tapauksessa kuuluu käyttää adessiivia. Esimerkin (35) käännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia. Tämä vastaa suomen kielen illatiivia. Näin ollen sija ei ole siirrettävissä.

Esimerkissä (36) on käytetty *vaeltaa*-verbiä. Kyseistä verbiä ei ole Jönsson-Korholan ja Whiten (2006) teoksessa. Intransitiivisen *vaeltaa*-verbin jäljessä tulevaa nominia taivutetaan inessiivissä tai adessiivissa. Kerrotaan, missä vaelletaan. Esimerkissä (36) ilmenee väärä sijavalinta.

- (36) Välillä teen käännöstöitä Ukrainasta ja vaellan kaupunkia--- KNLU 11
Inogda, ja delaju perevody c Ukrainy i gulaju v gorode.

Esimerkissä (36) KNLU 11 kertoo vaeltavansa kaupungilla. KNLU 11 on taivuttanut *vaeltaa*-verbin jäljessä tulevaa *kaupunki*-substantiivia partitiivissa. Sijavalinta on kuitenkin virheellinen. Ilmaisussa *kaupunki*-substantiivia tulee taivuttaa adessiivissa. Esimerkin (36) venäjänkäännöksestä havaitaan, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia. Toisin sanoen sija ei ole siirrettävissä, kun kyseessä on *kaupunki*-substantiivi. KNLU 11:lla ei ole tietoa *vaeltaa*-verbin rektiosta, joten virhe johtuu suomen kielestä.

Seuraavissa paikanilmauksissa esiintyy *yliopisto*-substantiivi. Kuten jo sisäpaikallissija-

virheistä ilmenee, *yliopisto*-substantiivi on suomenoppijan näkökulmasta ongelmallinen nomini, koska kontekstista riippuen sitä voidaan taivuttaa sekä ulkopaikallissijoissa että sisäpaikallissijoissa. Virheet *yliopisto*-substantiivin käytössä johtuvat suomen kielestä.

Esimerkissä (37) käytetään intransitiivista *olla*-verbiä, jolla on kolme mahdollista rektiota. Esimerkkiin (37) liittyy *olla*-verbin rektio, jossa verbin jäljessä tulevan nominin pitää olla inessiivissä tai adessiivissa.

- (37) oletko yliopistossa huomenna? KNLU 22
Vy budete zavtra v universitete.

Esimerkissä (37) KNLU 22 kysyy, onko opettaja yliopistolla seuraavana päivänä. KNLU 22 on taivuttanut *yliopisto*-substantiivia inessiivissä. Ilmauksessa pitää kuitenkin käyttää adessiivia. Kun puhutaan yliopistosta paikkana, jossa ollaan, silloin sanaa taivutetaan ulkopaikallissijaisena. Esimerkin (37) käännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia. Toisin sanoen KNLU 22 on siirtänyt venäjän kielen sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Kyseessä on siis interferenssivirhe. Esimerkissä (38) on myös taivutettu *yliopisto*-substantiivia sisäpaikallissijassa.

- (38) -- minä en ehkä käy yliopistossa huomenna, koska minä sairastuin.
KNLU 24
Zavtra ja vozmožno, ne prijdu v universitet, potomu čto ja zabalela.

Esimerkissä (38) KNLU 24 kertoo, ettei tule yliopistolle, koska hän on sairastunut. Intransitiivisen verbillä *käydä* on kaksi mahdollista rektiota: määritteen tulee olla inessiivissä/ adessiivissa tai määrite on verbi 3. infinitiivissä Jönsson-Korhola & White 2006: 67). Esimerkissä (38) KNLU 24 on taivuttanut *yliopisto*-substantiivia inessiivissä. Tässä tapauksessa tulee kuitenkin käyttää adessiivia. Esimerkin (38) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjänkielisessä ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia, mikä vastaa suomen kielen illatiivia. Sija ei ole siirrettävissä, eikä KNLU 24 ole siirtänyt sijaa vaan hän on virheellisesti valinnut käytettäväksi inessiivin. Myös seuraavassa esimerkissä *yliopisto*-substantiivia on taivutettu sisäpaikallissijassa.

- (39) Anteeksi, mutta minä en voi tulla yliopistoon maanantaina! KNLU 30
Izvinite, ja ne mogu prijti v universitet v ponedel'nik.

Esimerkissä (39) KNLU 30 kertoo, ettei voi tulla yliopistolle maanantaina. Ilmaisussa käytetään intransitiivista *tulla*-verbiä, jolla on yhdeksän mahdollista rektiota (Jönsson-Korhola & White 2006: 138). Esimerkkiä (39) koskee *tulla*-verbin rektio, jossa verbin jäljessä tulevaa nominia pitää taivuttaa illatiivissa tai allatiivissa. KNLU 30 on taivuttanut *yliopisto*-substantiivia inessiivissä. Tässä tapauksessa *yliopisto*-substantiivia tulee kuitenkin taivuttaa allatiivissa. Esimerkin (39) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja akkusatiivia. KNLU 30 on siis siirtänyt venäjän kielen sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Tässä tapauksessa sija ei kuitenkaan ole siirrettävissä, joten kyseessä on interferenssivirhe.

Esimerkeissä (37)-(39) on käytetty *yliopisto*-substantiivia, jota on taivutettu sisäpaikallissijaisena. Esimerkeissä on väärä sijavalinta. Virheet johtuvat sekä suomen kielestä että venäjän kielestä. *Yliopisto*-substantiivin taivutus vaihtelee kontekstista riippuen, ja lisäksi venäjän kielessä *yliopisto*-substantiivia (*universitet*) taivutetaan sisäpaikallissijoissa.

Seuraavissa esimerkeissä ulkopaikallissijavirheet ilmenevät *Venäjä*-substantiivin käytössä. Suomen kielessä paikannimet ovat yleensä sisäpaikallissijoissa, mutta poikkeuksia löytyy. Whiten (2006: 77) mukaan pääsääntöisesti voidaan ajatella, että maiden, kaupunkien ja kaupunginosien nimet ovat sisäpaikallissijoissa. Ulkomaisista paikannimistä saarta tarkoittavat sanat esiintyvät ulkopaikallissijoissa, ja muut lähinnä sisäpaikallissijoissa. Tärkeä poikkeus tästä säännöstä on ulkopaikallissijainen *Venäjäällä*. (VISK § 1242.)

- (40) Minä harrastan Venäjässä -- VK 1
V Rossii, ja zanimalas --

Harrastaa-verbillä on kaksi mahdollista rektiota: objekti partitiivissa tai verbistä *-minen*-johtimella muodostettu substantiivi (Jönsson-Korhola & White 2006: 27). Esimerkissä (40) VK 1 on halunnut kertoa missä hän on harrastanut piirtämistä. Tällöin

harrastaa-verbin jäljessä tulevan nominin *Venäjä* kuuluu olla inessiivissä tai adessiivissä. Esimerkistä (40) huomataan, että VK 1 on taivuttanut *harrastaa*-verbin jäljessä nominiä *Venäjä* inessiivissä. VK 1 on siis taivuttanut paikannimeä *Venäjä* sisäpaikallissijaisena. Kun tarkastellaan *harrastaa*-verbin rektiota, jolloin nomini voi taipua joko inessiivissä tai adessiivissä, inessiivin käyttö on yleisempää: *Suomessa, Ruotsissa, Saksassa, Ukrainassa*. VK 1 on yleistänyt säännön käytettäväksi kaikissa paikannimissä. VK 1 ei ole tietoinen, että *Venäjä* on poikkeus, ja se taipuu ulkopaikallissijoissa.

Paikallissijan valintaan vaikuttaa osaltaan myös VK 1:n äidinkieli. Myös venäjän kielessä preposition *v* ja preposition *ha* valinta riippuu paikannimestä. Esimerkin (40) venäjänkäännöksestä ilmenee, että paikannimen *Venäjä (Rossija)* kanssa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. VK 1 on siis siirtänyt venäjän kielen sijan suomenkieliseen ilmaisuun. Tässä tapauksessa sijamuoto ei kuitenkaan ole siirrettävissä, koska suomen kielessä *Venäjä*-substantiivi taipuu ulkopaikallissijaisena. Toisin sanoen kyseessä on interferenssivirhe.

Myös seuraavassa esimerkissä *Venäjä*-substantiivissa on virheellisesti taivutettu sisäpaikallissijassa.

- (41) Venäjässä minä asunut Karjalassa. VK 2
V Rossii, ja žila v Karelii.

Esimerkissä (41) VK 2 on käyttänyt virheellisesti inessiiviä, vaikka hänen kuuluu käyttää adessiiviä. Esimerkin (41) käännöksestä nähdään, että venäjäksi samassa ilmauksessa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia. VK 2 on siirtänyt venään kielen sijan suomenkieliseen ilmaukseen. VK 2 tietää, että paikannimet taipuvat sisäpaikallissijoissa, joten siirto on luonnollinen valinta. Mutta VK 2 ei ole tietoinen suomen kielen paikannimien poikkeuksesta, että tietyt paikannimet esiintyvät ulkopaikallissijaisina. Esimerkissä (41) on interferenssivirhe.

Esimerkissä (41) on myös vokaalisointuvirhe. *Venäjä*-substantiivissa on etuvokaali *ä*, joten päätteen tulee myös olla etuvokaalinen. Tässä tapauksessa interferenssivirhe on kuitenkin olennaisempi virhe, koska venäjän kieli on vaikuttanut sijapäätteen valintaan,

enkä voi olettaa, että vokaalisointuvirhe ilmenisi myös oikean sijavalinnan kanssa.

Esimerkissä (42) käytetään intransitiivista *mennä*-verbiä, jolla on kolme mahdollista rektiota. Esimerkkiä (42) koskee rektio, jossa *mennä*-verbin jäljessä tulevan nominin kuuluu olla illatiivissa tai allatiivissa; Kerrotaan, mihin mennään (Jönsson-Korhola & White 2006: 83).

- (42) -- ja menen venäjään kurssiin. VK 1
Ja hožu na kursy russkovo jazyka.

Esimerkissä (42) VK 1 kertoo menevänsä venäjän kurssille. VK 1 on taivuttanut sekä *venäjä*- että *kurssi*-substantiiveja illatiivissa. Suomen kielen ilmiöihin kuuluu kongruenssi. Nominin edessä olevan määritteen eli attribuutin tulee olla samassa sijamuodossa ja luvussa pääsanana kanssa. Attribuuttina voi olla myös pronomini. (White 2006: 12, 262.) Ilmaisussa *venäjä*-substantiivi toimii attribuuttina *kurssi*-substantiiville, mutta ilmaisussa kuuluu käyttää genetiiviattribuuttia *venäjän*. Genetiiviattribuutti ei kongruoi pääsanansa kanssa (White 2006: 263), joten vain *kurssi*-substantiivilla tulee taivuttaa. Lisäksi *kurssi*-substantiivilla taivutetaan ulkopaikallissijoissa.

Esimerkin (42) käännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *na* ja akkusatiivia, mikä vastaa suomen kielen allatiivia. Toisin sanoen venäjän kielen sija on siirrettävissä ilmaisuun, mutta VK 1 virheellisesti valinnut käytettäväksi illatiivin.

Esimerkeistä, jotka koskevat paikanilmauksia, vain yhdessä tapauksessa venäjän kielen sija on siirrettävissä suomen kieleen. Muissa kahdeksassa tapauksessa sijaa ei voi siirtää suomenkieliseen ilmaukseen. Yhdeksästä esimerkistä neljässä esiintyy interferenssiä ja viidessä tapauksessa ilmenee väärä sijavalinta. Sekä aineissa että viesteissä ilmenee virheitä paikanilmausten sijavalinnoissa.

Ulkopaikallissijoilla voidaan ilmaista myös aikaa. Esimerkeissä (43) ja (44) esiintyy ajanilmaus. Esimerkissä (43) on väärä sijavalinta.

- (43) mina olin suomessa kesänä. KNLU 23
Letam ja byla v Finlandii.

Esimerkissä (43) KNLU 23 kertoo olleensa Suomessa kesällä. KNLU 23 on taivuttanut *kesä*-substantiivina essiivissä. Essiiviä käytetään ajanilmauksissa, kun puhutaan viikonpäivistä ja juhlapäivistä, mutta ajan ilmauksissa *kesä*-substantiivina taivutetaan adessiivissa (White 2006: 83, 87). Ilmauksessa kuuluu siis käyttää adessiivia. Esimerkin (43) käännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmaisussa käytetään datiivia, joka vastaa suomen kielen allatiivia. Näin ollen venäjän kielen sijamuoto ei ole siirrettävissä. Esimerkissä (43) on väärä sijavalinta.

Esimerkin (44) ajan ilmauksessa on käytetty *viikonloppu*-substantiivina. Esimerkissä (44) on interferenssivirhe.

- (44) --viikonlopulla laadin kirjeen -- KNLU 8
Na vyhodnyh, ja napišu pis'mo.

Esimerkissä (44) KNLU 8 kertoo, että hän laatii kirjeen viikonloppuna. KNLU 8 on taivuttanut *viikonloppu*-substantiivina adessiivissa. Ajan ilmauksissa *viikonloppu*-substantiivina taivutetaan kuitenkin essiivissä (White 2006: 87). Esimerkin (47) venäjänkäännöksestä havaitaan, että venäjänkielisessä ilmauksessa käytetään prepositiota *na* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen adessiivia. KNLU 8 on siirtänyt suomenkieliseen ilmaukseen venäjän sijan, mutta tässä tapauksessa sija ei ole siirrettävissä.

Ulkopaikallissijoilla voidaan ilmaista myös välinettä. Esimerkissä (45) on ilmaus, jossa ulkopaikallissijalla ilmaistaan välinettä. Esimerkissä (45) ilmenee väärä sijavalinta.

- (45) Minä työskelen tietokoneessa aina. VAKK 1
Ja vsigda rabotaju na komputere

Esimerkissä (45) VAKK 1 on halunnut käyttää verbiä *työskennellä*. *Työskennellä* on intransitiivinen verbi, johon liitetään muu kuin objektina oleva nomini. VAKK 1 on käyttänyt verbin kanssa substantiivina *tietokone* tarkoituksenaan ilmaista välinettä, jolla

hän työskentelee. Verbin *työskennellä* kanssa nominin tulee olla adessiivissa. Esimerkissä (45) VAKK 1 on käyttänyt inessiiviä.

Esimerkin (45) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjäksi tässä yhteydessä käytetään prepositio *na* ja prepositionaalia. Venäjän kielen sija voidaan siis siirtää suomen kieleen. Inessiivin virheellinen käyttö johtuu todennäköisesti siitä, että tavallisesti halutaan kertoa paikka, jossa työskennellään: *koulussa, toimistossa, kaupassa*. VAKK 1 on yleistänyt inessiivin käytettäväksi myös muissa yhteyksissä.

Esimerkissä (46) ulkopaikallissijalla ilmaistaan omistusta. Esimerkissä esiintyy väärä sijavalinta.

- (46) Meidän kaksi lasta vanhampi poika ja tytär. VAKK 1
U nas dvoje detej, staršij syn i mladšaja doštka.

Esimerkissä (46) VAKK 1 kertoo, että hänellä on kaksi lasta. VAKK 1 on taivuttanut *me*-pronominia genetiivissä. Genetiivi ilmaisee omistajan, mutta tällöin kyseessä on genetiiviattribuutti. Omistuslauseessa kuuluu käyttää adessiivia (White 2006: 66–67, 83.) Esimerkissä (46) VAKK 1 on virheellisesti valinnut käytettäväksi genetiivin, vaikka ilmaisussa kuuluu käyttää adessiivia. Venäjäksi esimerkin (46) ilmauksessa käytetään prepositiota *u* ja genetiiviä, mikä ei suoraan vastaa mitään suomen kielen sijaa. Sija ei siis ole siirrettävissä. Esimerkin (46) väärään sijavalintaan vaikuttaa se, että VAKK 1:llä ei ole tietoa genetiivin ja omistuslauseen erosta tai mahdollisesti omistuslause ei ole hänelle vielä tuttu.

Ajan, omistuksen ja välineen neljästä ilmauksesta yhdessä venäjän kielen sijamuoto on siirrettävissä suomenkieliseen ilmaukseen. Neljästä ilmauksesta kolmessa ilmenee väärä sijavalinta ja yhdessä esiintyy interferenssiä.

Rektiosuhteita voidaan ilmaista ulkopaikallissijoilla. Seuraavat esimerkit koskevat rektiosuhteita. Esimerkissä (47) käytetään transitiivista *uskoa*-verbiä, jolla on kolme mahdollista rektiota (Jönsson-Korhola & White 2006: 144). Esimerkkiä (47) koskee rektio, jossa *uskoa*-verbin jäljessä tuleva objekti on partitiivissa. Esimerkissä (47) on interfe-

renssivirhe.

- (47) Et varmaan uskoisi mulle -- KNLU 11
Vy, vozmožno, mne ne noverite.

Esimerkissä (47) KNLU 11:n mukaan lukija ei todennäköisesti usko häntä. KNLU 11 käyttää ilmaisussa *minä*-pronominin puhekielistä varianttia allatiivissa (*mulle*). KNLU 11 on taivuttanut *minä*-pronominia allatiivissa, mutta ilmauksessa kuuluu käyttää partitiivia. Esimerkin (47) käännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmauksessa käytetään dativia, joka vastaa suomen kielen allatiivia. Toisin sanoen KNLU 11 on siirtänyt venäjän sijan suomenkieliseen ilmaukseen, mutta tässä tapauksessa sija ei ole siirrettävissä.

Seuraavassa esimerkissä käytetään *auttaa*-verbiä. Transitivisella *auttaa*-verbillä on neljä mahdollista rektiota (Jönsson-Korhola & White 2006: 16). Esimerkkiä (48) koskee rektio, jossa *auttaa*-verbin jäljessä tulevan objektin pitää olla partitiivissa.

- (48) halusin vain auttaa Kristinalle. KNLU 32
Ja hotela tol'ko nomošt' Kristine.

Esimerkissä (48) KNLU 32 kertoo, että hän halusi auttaa Kristinaa. KNLU 32 on taivuttanut *Kristina*-substantiivia allatiivissa, mutta ilmauksessa tulee käyttää partitiivia. Esimerkin (48) venäjänkäännöksestä nähdään, että venäjäksi ilmauksessa käytetään dativia. KNLU 32 on virheellisesti siirtänyt venäjän kielen sijanmuodon suomenkieliseen ilmaukseen, joten kyseessä on interferenssivirhe.

Myös esimerkissä (49) esiintyy *auttaa*-verbi ja interferenssivirhe.

- (49) on niin vaikea kääntää yhden teksti että olisi hyvää kun autit minulle
KNLU 36
Taželo perevesti etot tekst, poetamu bylo by horošo esli by vy mogli mne pomošt'.

Esimerkissä (49) KNLU 36:n mukaan oli hyvä, että opettaja auttoi häntä. KNLU 36 on

taivuttanut *minä*-pronominia allatiivissa. Esimerkin (49) käännöksestä havaitaan, että venäjäksi ilmauksessa käytetään datiivia, ja sijamuoto on virheellisesti siirretty suomenkieliseen ilmaukseen. Mioukhkioirian (2009: 42) mainitsee myös, että venäjän kielessä *auttaa*-verbi jäljessä tuleva määräite on datiivissa, ja tästä syystä venäjänkieliset suomenoppijat käyttävät usein *auttaa*-verbin kanssa allatiivia, joka vastaa venäjän mallin mukaan datiivia.

Myös esimerkeissä (50) ja (51) venäjän kielen sija, datiivi, on siirretty suomenkieliseen ilmaukseen.

(50) Heille on 15 vuotta VK 1
Im 15 let.

(51) Minulle tässä miellyttää. VK 1
Mne nraivit'sa zdes'

Esimerkissä (50) VK 1 viittaa ystäviinsä *he*-pronomiinilla ja toteaa, että he ovat 15-vuotiaita. VK 1 on taivuttanut *he*-pronominia allatiivissa, mutta ilmauksessa kuuluu käyttää nominatiivia. Esimerkin (50) käännöksestä huomataan, että venäjäksi ilmauksessa käytetään datiivia. Toisin sanoen VK 1 on virheellisesti siirtänyt venäjän kielen sijamuodon suomenkieliseen ilmaukseen. Samoin esimerkissä (51) VK 1 on siirtänyt venäjän sijan suomenkieliseen ilmaukseen. Esimerkissä (51) VK 1 kertoo, että häntä miellyttää olla täällä. Transittiivisen *miellyttää*-verbin objektin tulee olla partitiivissa (Jönsson-Korhola & White 2006: 84). VK 1 on kuitenkin taivuttanut *minä*-pronominia allatiivissa. Sekä esimerkissä (50) että esimerkissä (51) on interferenssivirhe.

Ulkopaikallissijavirheiden osalta niissä ilmauksissa, joissa venäjänkielisessä ilmauksessa on käytetty datiivia, sijamuoto on siirretty suomenkieliseen ilmaukseen. Sekä aineissa että viesteissä esiintyy interferenssiä datiivin kohdalla, joten tekstien kesken eroja ei ilmennyt. Aineistoni pohjalta datiivi aiheuttaa eniten interferenssiä.

Seuraavassa esimerkissä käytetään *opiskella*-verbiä, jolla on kolme mahdollista rektiota (Jönsson-Korhola & White 2006: 95). Esimerkkiä (51) koskee rektio, jossa transittiiv-

sen *opiskella*-verbin jäljessä tulevan nominin kuuluu olla inessiivissä tai adessiivissa. Esimerkissä (52) ilmenee interferenssivirhe.

- (52) Mutta he opiskelevat kymmenessa luokassa VK 1
No oni uštat'ca v 10 klasse.

Esimerkissä (52) VK 1 kertoo, että hänen ystävänsä opiskelevat kymmenennellä luokalla. VK 1 on taivuttanut sekä *kymmenes*-numeraalia että *luokka*-substantiivia inessiivissä. Ilmauksessa kuuluu kuitenkin käyttää adessiivia. Esimerkin (52) venäjänkäännöksessä huomataan, että venäjäksi ilmaisussa käytetään prepositiota *v* ja prepositionaalia, mikä vastaa suomen kielen inessiiviä. VK 1 on siirtänyt venäjän sijamuodon suomenkieliseen ilmaukseen, mutta tässä tapauksessa sija ei ole siirrettävissä.

Seuraavaksi käsittelen *tässä-täällä*-virheet, jotka olen luokitellut omaksi ryhmäkseen ulkopaikallissijavirheissä. *Tässä-täällä*-virheet voidaan laskea interferenssivirheiksi, mutta ne ovat myös käänös virheitä. *Tässä-täällä*-virheitä ilmenee vain yhden suomenoppijan tekstissä, mutta toistuvasti, ja virheet johtuvat venäjän kielestä. Tästä syystä otin virheet mukaan analyysiini, vaikka vain yksi oppija on tehnyt kyseisiä virheitä.

- (53) Tässä on hyvää opettajaa ja oppilasta. VK 1
Zdes' jest' horošie ušitel'i i ušteniki.

- (54) Minulle tässä miellyttää. VK 1
Mne nravit'sa zdes'

Esimerkissä (53) VK 1 kertoo, että täällä, Suomessa, on hyviä opettajia ja oppilaita. Esimerkissä (54) VK 1 mainitsee, että täällä, Suomessa, on miellyttävää. VK 1 viittaa Suomeen paikkana demonstratiivipronominilla *tämä*, jota hän on taivuttanut inessiivissä. Esimerkkien käänöksistä nähdään, että venäjäksi ilmauksissa käytetään *zdes'*-sanaa, joka tarkoittaa *täällä*, *tässä*, *tähän* riippuen kontekstista. *Tässä* ja *täällä* sanojen sekoittaminen johtuu äidinkielestä

Myös esimerkin (55) ilmauksessa käytetään *täällä*-adverbin sijasta *tämä*-

demonstratiivipronominia inessiivissä.

- (55) Tässä Suomessa mä menen ”Ledi Laineen” VK 1
Zdes’ v Finlandii ja hažu --

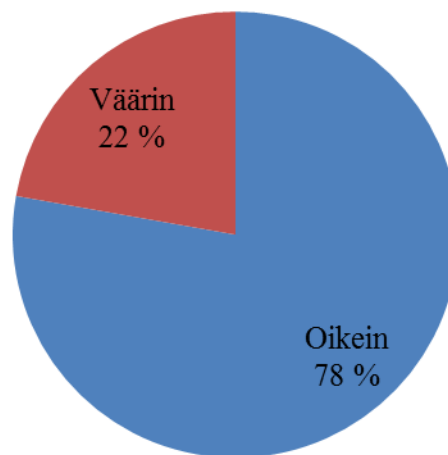
Suomen kielessä kongruenssi on yleinen ilmiö. Nominin edessä olevan määritteen eli attribuutin tulee olla samassa sijamuodossa ja luvussa pääsanana kanssa. Attribuuttina voi olla myös pronomini. (White 2006: 12, 262.) Esimerkissä (55) VK 1 on taivuttanut nominin *Suomi* attribuuttina toimivaa demonstratiivipronominia *tämä* samassa sijassa, inessiivissä, pääsanansa kanssa. Sanoja on taivutettu täysin oikein, mutta VK 1 pyrkimys ei kuitenkaan ole ollut ilmaista lauseessa merkitystä *tämä Suomi*. VK 1 on virheellisesti käyttänyt *täällä*-adverbin sijasta demonstratiivipronominia *tämä*. VK 1 on halunnut kertoa, että *täällä Suomessa* hän käy salilla.

Tässä ja *täällä* sanojen sekoittaminen johtuu venäjän kielestä. Esimerkin (55) venäjänkäännöksestä havaitaan, että venäjäksi ilmauksessa käytetään adverbia *zdes’*. On kuitenkin tärkeää huomioida, että venäjäksi *zdes’*-sanan merkitys riippuu kontekstista. *Zdes’* voi tarkoittaa *täällä*, *tässä* tai *tähän*, ja vain asiayhteydestä voidaan päätellä, mikä merkitys sanalla on. Kuitenkin, jos sanotaan *zdes’ v Finlandii*, merkitys on täysin sama: *täällä Suomessa*. Näin ollen voidaan sanoa, että VK 1 on käyttänyt demonstratiivipronominia *tämä*, koska adverbii *täällä* ei vielä ole hänelle tuttu.

Rektiosuhteiden ilmaisuissa kaikissa kymmenessä tapauksessa venäjän kielen sija ei ole siirrettävissä suomenkieliseen ilmaisuun. Lisäksi kaikissa ilmaisuissa esiintyy interferenssiä. Eroja aineiden ja viestin välillä ei ilmene. Paikan-, ajan-, välineen ja omistuksen ilmauksissa esiintyy väärää sijavalintaa ja yhdessä tapauksessa interferenssiä. Rektiosuhteiden ilmaisuissa esiintyy vain interferenssiä. Paikan-, ajan-, välineen ja omistuksen ilmauksista kahdessa tapauksessa venäjän kielen sija on siirrettävissä suomenkieliseen ilmaukseen ja 11 tapauksessa ei. Rektiosuhteiden ilmaisuissa sija ei ole siirrettävissä yhdessäkään tapauksessa.

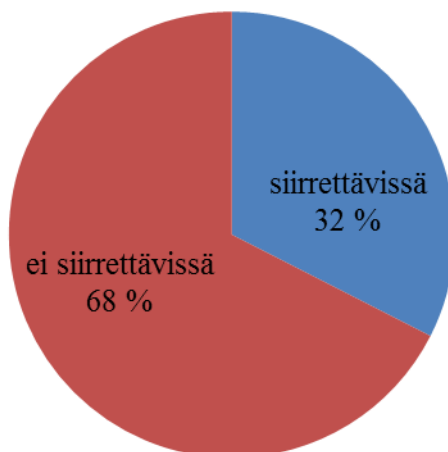
5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tutkimukseni tavoitteena on ollut selvittää, minkälaisia virheitä paikallissijojen käytössä ilmenee ja kuinka paljon kyseisiä virheitä on. Virheitä olen tarkastellut siitä näkökulmasta, vaikuttaako venäjän kieli suomenoppijoiden paikallissijojen käyttöön. Toisin sanoen olen selvittänyt, ilmeneekö paikallissijojen käytössä interferenssiä. Venäjän kielen vaikutusta suomenkielisiin ilmauksiin olen tutkinut vertailemalla suomenkielisiä ja venäjänkielisiä ilmauksia toisiinsa.

Kuvio 6. Paikallissijojen käyttö

Kuviosta 6 selviää paikallissijojen oikeiden ja väärin ilmausten jakaantuminen. Paikallissijoja on teksteissä käytetty yhteensä 288 kertaa, joista 224 (78 %) on oikein ja 64 (22 %) on väärin. Tutkimukseni perusteella paikallissijojen käyttö hallitaan suhteellisen hyvin, ja suurimmaksi osaksi paikallissijoja osataan käyttää oikein. Vaikka virheitä ilmeni vähän, on tärkeää tarkastella, mikä mahdollisesti aiheuttaa virheitä. Se ei kuitenkaan tarkoita, että paikallissijoja ei osattaisi käyttää.

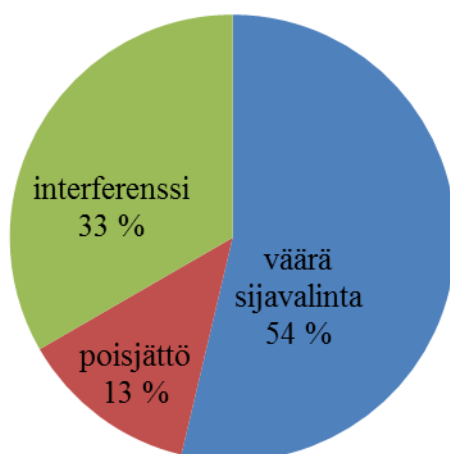

Kuvio 7. Venäjän kielen sijamuodon siirrettävyys

Kuvio 7 havainnollistaa venäjän kielen sijamuodon siirrettävyyttä suomenkieliseen ilmaisuun. Suurimmassa osassa virheellisistä ilmauksista (68 %) venäjän kielen sijamuoto ei ole siirrettävissä. Siirrettävien tapausten osuus (32 %) osoittaa kuitenkin sen, että äidinkielellä voi olla myös positiivista siirtovaikutusta. Sisäpaikallissijavirheissä venäjän kielen sijamuoto on useammin siirrettävissä suomenkieliseen ilmaisuun kuin ulkopaikallissijavirheissä.

Näiden tulosten pohjalta voidaan päätellä, että venäjän kielellä voi olla myös positiivista siirtovaikutusta. On kuitenkin tärkeää huomioida, että sija on mahdollisesti siirrettävissä paikanilmauksissa mutta todennäköisesti sijaa ei voida siirtää rektiosuhteiden ilmaisuissa. Opetuksessa on myös hyvä ottaa huomioon venäjän kielen datiivi, joka aiheuttaa suurella todennäköisyydellä interferenssiä. Suomenoppijoiden kanssa kannattaa käydä läpi, mitä suomen kielen sijoja venäjän kielen sijat vastaavat. Oppijoille täytyy kuitenkin korostaa, että suomen kielessä tietyt sanat ovat vakiintuneet käytettäväksi sisäpaikallissijaisina ja tietyt sanat ulkopaikallissijaisina. Kaivapalun (2005: 278) mukaan olisi hyvä, jos oppijat ohjattaisiin laajemminkin vertailemaan lähde- ja kohdekielen järjestelmiä, sillä oppijoiden käsityksillä lähde- ja kohdekielen ilmiöiden samanlaisuudesta ja erilaisuudesta saattaa olla ratkaisevampi merkitys kuin kielten typologisella läheisyydellä tai etäisyydellä.

Teksteissä ilmenneet virheet olen jakanut kolmeen luokkaan: väärä sijavalinta, poisjätto ja interferenssi. Ainoa ero, mikä aineistosta nousi aineiden ja viestien välillä, oli se, että vain VK ja VAKK aineissa ilmenee poisjättöä. KNLU opiskelijoiden viesteissä ei esiinny poisjättöä. Tämä kertoo mahdollisesti suomi vieraana kielenä -opiskelun kielioppipainotteisuudesta. Suomen kielessä vain harvoissa ilmaisuissa nominatit ovat nominatiivissa. Tavallisesti nomineja täytyy aina taivuttaa jossakin sijassa. KNLU opiskelijat tiedostavat tämän, mutta kompetenssin puute ilmenee väärinä sijavalintoina ja interferenssinä.

Kuvio 8. Virhetyyppien jakaantuminen teksteissä

Kuviosta 8 nähdään, mikä osuus kullakin virhetyypillä on aineistossa. Selkeästi eniten (54 %) teksteissä on väärää sijavalintaa, mutta myös interferenssin osuus on merkittävä (33 %). Ulkopaikallissijavirheissä esiintyy enemmän interferenssiä kuin sisäpaikallissijavirheissä, mikä johtuu venäjän kielen datiiivista. Paikallissijavirheistä jokaisessa ilmauksessa, jossa venäjäksi käytetään datiiivia, ilmenee interferenssiä. Eniten interferenssiä esiintyy rektiosuhteiden ilmaisuissa. Paikan-, ajan-, välineen ja omistuksen ilmauksissa esiintyy suurimmaksi osaksi väärää sijavalintaa.

Olen aikaisemmin maininnut, että paikanilmauksissa sija on helposti pääteltävissä. Väärin sijavalintojen suuri osuus viittaa kuitenkin siihen, että paikanilmauksissa sija ei ole helposti pääteltävissä. Suomenoppijalle suomen kielen paikallissijajärjestelmä

ei ole läpinäkyvä systeemi. Äidinkieliselle paikallissijavalinta on helppo ja pääteltävissä, mutta suomenoppijalle ei. Näin ollen on harhaanjohtavaa sanoa, että paikanilmauksissa paikallissija voidaan päätellä. Suomenoppijalla ei ole resursseja, joiden avulla hän voisi päätellä, että *venäjä* ja *kurssi* -substantiivit taipuvat ulkopaikallissijoissa tai missä yhteyksissä *yliopisto*-substantiivi taipuu sisäpaikallissijoissa ja missä yhteyksissä ulkopaikallissijoissa.

Väärät sijavalinnat johtuvat kompetenssin puutteesta, mutta ne saattavat olla myös lipsahduksia. Monissa sanoissa genetiivin ja illatiivin kirjoitusasu on hyvin samanlainen. Pelkän tekstin perusteella ei voi varmaksi sanoa, onko suomenoppijan tarkoituksena ollut ilmaista genetiiviä vai illatiivia. Kyseessä voi olla kirjoitusvirhe, tai oppija ei tee eroa pitkän ja lyhyen vokaalin välillä. Myös Åkersin (1999: 48) mukaan virheiden selityksenä voi olla kompetenssin puute tai huolimattomuus.

Suomen kielen sanojen rektiöt täytyy opetella, niitä ei voi päätellä. Ranua ja Ruotsalainen (2008: 167) vahvistavat, että suomen paikallissijajärjestelmä ei ole oppijalle kovin looginen, koska perusmerkitysten lisäksi paikallissijoilla on myös muita merkityksiä, jotka eivät aina ole semanttisesti motivoituneita. Samoin on venäjän kielessä. Suomenoppijoita täytyy kuitenkin muistuttaa, että vain harvoissa tapauksissa venäjän kielen sijamuoto on siirrettävissä suomenkieliseen ilmaukseen. Se, että rektiosuhteiden ilmaisuissa ilmenee interferenssiä, kertoo suomen kielen rektiojärjestelmän hankaluudesta: sijaa ei voi päätellä, joten sijan siirtäminen on luonnollinen strategia. Interferenssi on strategia, jota suomenoppijat käyttävät silloin, kun sijavalinta ei ole läpinäkyvä. Åkers (1999: 45) vahvistaa, että siirtovaikutuksessa voi olla kyse eräänlaisesta strategiasta. Rauto (2003: 79, 202) lisää, että oppija käyttää äidinkieltä resurssina.

Sekä Mioukhkiourian (2009) ja Lähdemäen (1995) tutkimuksissa interferenssin osuus paikallissijavirheissä on suuri. Tutkimukseni tulokset eivät poikkea aikaisemmista tutkimuksista, vaan myös aineistossani interferenssin osuus on suuri. Mioukhkiouria (2009) tutkimuksen toinen tulos on se, että rektioita vertailtaessa venäjän kielessä on olosija, kun taas suomen kielessä on ero- tai tulosija. Tutkimuksessani olen keskittynyt siihen, minkälaisia virheitä teksteissä ilmenee, enkä suomen ja venäjän kielen rektioiden

vertailuun. Aineistostani löytyi kuitenkin muutama selkeä tapaus, jotka vahvistavat Mioukhkiouria (2009) tutkimuksen tulokset. Esimerkeissä (20), (22), (23) ja (27) suomeksi on ero- tai tulosija, kun taas venäjäksi käytetään olosijaa.

Lähdemäen (1995) tutkimuksessa paikallissijavirheissä on valittu väärä suuntasija. Tutkimuksessani ei ole ilmennyt samanlaisia tuloksia. Ongelmallista on pikemminkin se, että käytetäänkö sisä- vai ulkopaikallissijaa. Suurimmaksi osaksi aineistoni virheet ovat sellaisia, joissa on valittu sisäpaikallissija ulkopaikallissijan tilasta tai toisin päin. Väärää suunnanvalintaa ei ilmennyt.

Tutkimukseni huonona puolena on aineiston suppeus, mikä vaikuttaa siihen, että VK ja VAKK aineiden sekä KNLU viestien väliltä ei löydy eroja tai erot ovat hyvin pienet. Tästä syystä en pysty sanomaan, miten suomi toisena kielenä ja suomi vieraana kielenä -oppijoiden paikallissijojen käyttö eroaa toisistaan. Vaikka yksittäiset aineet ovat pitempiä kuin viestit, silti aineiston ongelmana on se, että viesteissä on määrällisesti enemmän tekstiä kuin aineissa. Siksi VK ja VAKK aineiden virhemääriä ja KNLU viestien virhemääriä ei voi verrata. Toki sen päätelmän voi tehdä, että aineissa ilmenee enemmän virheitä kuin viesteissä, mutta laadullisten erojen löytymiseksi aineiston tulisi olla laajempi.

Lisäksi ongelmallista näin suppeassa tutkimuksessa on se, että pääpaino on nimenomaan suomenoppijoiden tekemissä virheissä. Vaikka olen laskenut sekä oikeat että väärät paikallissijojen käytöt, se ei kerro paikallissijojen oikean käytön laadusta mitään. Jotta siirtovaikutuksen todellinen osuus saataisiin selville, täytyisi myös oikeat muodot kääntää venäjäksi ja verrata suomenkielisiä ja venäjänkielisiä ilmauksia toisiinsa. Toisaalta tämä kertoo vain venäjän kielen sijamuodon siirrettävyyden eikä sitä, onko suomenoppija siirtänyt sijamuodon venäjän kielestä. Tutkimukseen pitäisi mahdollisesti yhdistää haastattelu, jossa suomenoppijat saisivat kertoa, miten he valitsevat käytettävän paikallissijan ilmaisuun. Aineistona voisi myös käyttää käännöstehtäviä, joissa suomenoppijoiden tulee kääntää venäjänkielinen ilmaisu suomeksi. Näin aineiston saisi kohdistettua paremmin paikallissijojen käyttöön. Käännöstehtävien käyttäminen on kuitenkin kyseenalaista, koska niissä interferenssiä ilmenee todennäköisesti tavallista enemmän.

Jatkotutkimuksissa voisikin toimia juuri tällä tavoin. Aineistona olisi alkutesti ja lopputesti. Testeissä olisi käännöstehtäviä, ja käännöstehtävien jälkeen suomenoppijat saisivat kertoa käyttämistään strategioista. Testien välissä olisi opetussession, jonka aikana käytäisiin läpi suomen kielen paikallissijojen käyttöä.

Tutkimukseni osoittaa, että lähtökielen ja kohdekielen vertailu auttaa suuntaamaan opetusta, ja hyödyntää erityisesti opettajaa. Tulosten pohjalta opettaja pystyy mahdollisesti ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään paikallissijojen käytössä ilmeneviä ongelmia. Tulokset antavat myös kontrastiivisen näkökulman suomen kielen paikallissijojen opettamiseen. Lisäksi oppijoita voi kannustaa kielten välisten erojen ja yhtäläisyyksien etsimiseen. Erojen ja yhtäläisyyksien tiedostaminen edesauttaa kielen oppimista.

LÄHTEET

- Andrijenko, Dmitri (2009). *Venäläisten lukiolaisten tekemät kieliopilliset virheet suomen kielessä*. Julkaisematon suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Bergman, Pirkko (1996). Toisen kielen oppiminen. Teoreettista pohjaa. Teoksessa: Nina Rekola (toim.). *Suomi toisena kielenä. Maahanmuuttajien suomen kielen opetuksesta*. Helsinki: Opetushallitus. 12–21.
- Brown, H. Douglas (1994). *Principles of language learning and teaching*. 3rd edition. Englewood Cliffs: Prentice Hall Regents.
- Cimo (2011). *Ulkomaiset yliopistot, joissa voi opiskella suomea*. [online]. [Lainattu: 30.10.2011]. Saatavilla: http://cimo.fi/ohjelmat/suomen_kieli_ja_kulttuuri/ulkomaiset_yliopistot_joissa_voi_opiskella_suomea
- Corder, Stephen Pit (1974). The Significance of Learners' Errors. Teoksessa: Jack C. Richards (ed.). *Error Analysis. Perspectives on Second Language Acquisition*. London: Longman Group Limited. 19-30.
- Corder, Stephen Pit (1976). *Miten kielitiedettä sovelletaan*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 321.
- Corder, Stephen Pit (1981). *Error analysis and interlanguage*. Oxford : Oxford University Press.
- Ellis, Rod (1985). *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, Rod (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, Rod & Gary Barkhuizen (2005). *Analysing Learner Language*. Oxford: Oxford University Press.
- Häkkinen, Kaisa (1987). Kontrastiivisesta tutkimuksesta. Teoksessa: Mauno Koski (toim.). *Kontrastiivista kielentutkimusta I*. Turku: Suomen kielen laitos. 5-24.
- Ingo, Rune (2000). *Suomen kieli vieraan silmin*. Käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut n:o 26. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- James, Carl (1998). *Errors in language learning and use. Exploring error analysis*. London: Longman
- Jönsson-Korhola, Hannele & Leila White (2006). *Tarkista tästä. Suomen sanojen rekti-oita suomea vieraana kielenä opiskeleville*. 5. painos. Helsinki: Oy Finn Lectura

Ab.

- Kaivapalu, Annekatrin (2005). *Lähdekieli kielenoppimisen apuna*. Jyväskylä studies in humanities 44. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- KNLU (2011). *Istoria*. [online]. [Lainattu 15.11.2011]. Saatavilla: <http://www.knlu.kiev.ua/?AC=5>
- Latomaa, Sirkku 1993: Mitä hyötyä on oppijoiden kielitaustan tuntemista? Teoksessa: Eija Aalto & Minna Suni (toim.). *Kohdekielenä suomi. Näkökulmia opetukseen*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 9–31.
- Latomaa, Sirkku & Veli Tuomela (1993). Suomi toisena vai vieraana kielenä. *Virittäjä* 97: 238–245.
- Lauranto, Yrjö (1995). *Paikallissijojen funktioiden oppiminen ja opetus: espanjankielisten oppijoiden paikallissijojen käytön tarkastelua konseptuaalisen semantiikan näkökulmasta*. Julkaisematon suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Lauranto, Yrjö (1997). *Nähdä siten pääovesa. Espanjankielinen oppija ja suomen paikallissijat*. Julkaisematon suomen kielen lisensiaatintyö. Helsingin yliopisto.
- Lehmusvaara, Tiina & Anna-Maija Raanamo (2007). UKANin 30 ensimmäistä vuotta. Teoksessa: Tiina Lehmusvaara (toim.). *Kielisiltoja maailmalle. Suomen kielen ja kulttuurin opetus ulkomaisissa yliopistoissa*. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. 11-14.
- Long, Michael H. & Charlene J. Sato (1984). Methodological issues in interlanguage studies: an interactionist perspective. In: Alan Davies, C. Criper & A. P. R. Howatt (eds.). *Interlanguage*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 253-279.
- Lähdemäki, Eeva (1995). *Mikä meni pieleen. Ruotsinkielisten virheet suomen ainekirjoituksessa*. Fennistica 11. Turku: Åbo Akademi.
- Martin, Maisa (1999). Suomi toisena ja vieraana kielenä. Teoksessa: Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.). *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. 157–178.
- Martin, Maisa (2003). Kieli on kuin lammikko. Johdatusta toisen kielen oppimiseen. Teoksessa: Leena Nissilä, Heidi Vaarala & Maisa Martin (toim.). *Suolla suomea. Perustietoa maahanmuuttajien suomen kielen opettajille*. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja 47. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto. 75–90.
- Martin, Maisa (2007). Muutoksen tuulet. Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen tulevaisuudennäkymiä. Teoksessa: Tiina Lehmusvaara (toim.). *Kielisiltoja maailmalle. Suomen kielen ja kulttuurin opetus ulkomaisissa yliopistoissa*. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. 21-38.

- McLaughlin, Barry (1987). *Theories of Second Language Learning*. London: Arnold
- Mioukhkiouria, Svetlana (2009). *Ostetaanko ruokaa kaupassa vai kaupasta? Suomen ja venäjän verbirektiot kontrastiivisen tutkimuksen näkökulmasta sekä venäjänkielisten suomenoppijoiden suomen kielen verbirektioiden hallinta*. Julkaisematon suomen kielen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- Mitchell, Rosamond & Florence Myles (2004). *Second language learning theories*. 2nd edition. London : Hodder Arnold
- Mäkinen, Hanna (2001). *Muodoista merkityksiin. Suomi toisena kielenä oppijat suomen kielen paikallissijojen käyttäjinä*. Julkaisematon suomen kielen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Määttä, Tuija (2011). Ruotsinkielisten alkeistason suomenoppijoiden paikallissijojen käytöstä. Teoksessa: Johanna Laakso, Pirkko Muikku-Werner & Maria-Maren Sepper (toim.). *Lähivertailuja 21*. [online]. Tallinna: Eesti Rakenduslingvistika Ühing. [Lainattu: 13.4.2012]. 154–184. Saatavilla: http://www.rakenduslingvistika.ee/ul/files/LV21_07_Maatta.pdf
- Nekrasova, Jevgenia (1998). *Nykyvenäjän peruskielioppi*. suomentanut Marja-Leena Jaakkola. Jyväskylä: Gummerus
- Nikulanssi, Ahti (2002). *Johdatus venäjän kieleen ja sen tutkimukseen*. Helsinki: Finn Lectura.
- Nissilä, Leena (2011). *Viron kielen vaikutus suomen kielen verbien ja niiden rektioiden oppimiseen*. Acta Universitatis Ouluensis B Humaniora 99. Oulu: Oulun yliopisto.
- Oivukkamäki, Maija (2006). *Paikan ja suunnan ilmaiset 4-5-vuotiaiden maahanmuuttajalasten suomen kielessä*. Julkaisematon suomen kielen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Ojaniemi, Sirkka (1996). Venäjän kieli suomen oppimisen kannalta. Teoksessa: Erik Geber (toim.). *Suomen kielen kontrastiivinen opas*. Helsinki: Opetushallitus. 15-36.
- Opetushallitus (2001). *Suositus aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksesta*. [online]. [Lainattu 18.10.2008] Saatavilla: <http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/suositukset/maahanmuuttaja.pdf>
- Opetushallitus (2004). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. [online]. [Lainattu 16.10.2008] Saatavilla: http://www.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf
- Penttinen, Esa Martti 2005: *Kielioppi virheiden varjossa: kielitaidon merkitys lukion saksan kieliopin opetuksessa*. [online]. Jyväskylä studies in humanities 43. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [Lainattu: 6.2.2012]. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13440/9513923886.pdf?sequence=1>

- Rauto, Eeva (2003). *Välikielen kehitys vieraskielisessä opetuksessa. Tutkimus muutoksesta insinööriopiskelijoiden englannin kieliopin hallinnasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ranua, Minna-Mari & Margit Ruotsalainen (2008). Syntaktisten virheiden vertailua suomi toisena ja suomi vieraana kielenä -oppijoiden teksteissä. Teoksessa: Helena Sulkala, Maija-Liisa Halme & Hannakaisa Holmi (toim.). *Tutkielmia oppijankielistä III*. Studia Humaniora Ouluensia 5. Oulu: Oulun yliopisto. 149-169.
- Remes, Hannu (1995). *Suomen ja viron vertailevaa taivutustypologiaa*. Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja n:o 2. Oulu: Oulun yliopisto.
- Sajavaara, Kari (1980). Toisen kielen oppiminen ja omaksuminen. Teoksessa: Kari Sajavaara (toim.). *Soveltava kielitiede*. Helsinki: Gaudeamus. 115–135.
- Sajavaara, Kari (1999). Toisen kielen oppiminen. Teoksessa: Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.). *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. 73–99.
- Sajavaara, Kari (2006). Kontrastiivinen analyysi, transfer ja toisen kielen oppiminen. Teoksessa: Kaivapalu, Annekatrin & Pruuli, Külvi (toim.). *Lähivertailuja 17* [online]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto [Lainattu: 15.3.2012]. 10–25. Saatavilla: http://www.rakenduslingvistika.ee/ul/files/LV17_pp.9-25_Sajavaara.pdf
- Saville-Troika, Muriel (2006). *Introducing Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press.
- Sato, Charlene J. (1990). *The Syntax of Conversation in Interlanguage Development*. Tübingen: Narr.
- Tarnanen, Mirja (2002). *Arvioija valokeilassa. Suomi toisena kielenä -kirjoittamisen arviointia*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Ulkomaalaisvirasto (2004). *Sanasto*. [online]. [Lainattu 16.10.2008] Saatavilla: <http://www.uvi.fi/netcomm/content.asp?article=1998>
- VAKK (2008). *Muu koulutus*. [online]. [Lainattu 18.10.2008] Saatavilla: <http://www.vakk.fi/Default.aspx?id=367449>
- VISK (2008). *Ison suomen kieliopin verkkoversio* [online]. [Lainattu 21.1.2012]. Saatavilla: <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>
- Vöyrinkaupungin koulu (2007). *Vöyrinkaupungin koulun opetussuunnitelma*. [online]. [Lainattu 18.10.2008] Saatavilla: <http://www.edu.vaasa.fi/vkk/ops/ops.htm>
- Weir, Cyril (1993). *Understanding and Developing Language Tests*. New York: Prentice Hall.
- White, Leila (2006). *Suomen kielioppia ulkomaalaisille*. 6. painos. Helsinki: Oy Finn

Lectura Ab.

Åkers, Ann-Marie (1999). *Alku aina hankalaako? Suomenoppijoiden kirjallisten tuotos-
ten tarkastelua*. Julkaisematon nykysuomen ja kääntämisen lisensiaatintyö. Vaasa:
Vaasan yliopisto.